

Vlaams
Parlement

ingediend op **19** (2016-2017) – Nr. 5
15 juni 2017 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door Jan Bertels en Lieve Maes

over het ontwerp van decreet

houdende aanpassing
van de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2017

en over het rapport

van de Vlaamse Regering

over het beleid
inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer
van de Vlaamse Gemeenschap in 2016

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting:

Voorzitter: Paul Van Miert.

Vaste leden:

Paul Cordy, Matthias Diependaele, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Jan Peumans, Paul Van Miert;
Jenne De Potter, Katrien Schryvers, Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuyl;
Willem-Frederik Schiltz, Bart Somers;
Jan Bertels, Joris Vandenbroucke;
Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Annick De Ridder, Andries Gryffroy, Peter Persyn, Axel Ronse, Kris Van Dijck;
Robrecht Bothuyne, Dirk de Kort, Ward Kennes, Katrien Partyka;
Rik Daems, Marino Keulen;
Michèle Hostekint, Güler Turan;
Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

- 19** (2016-2017) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2: Amendement
 - Nr. 3-A t.e.m. 3-K: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en begroting
 - Nr. 4: Amendementen
- 18** (2016-2017) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 12** (2016-2017) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - Nr. 2: Verslag van de hoorzitting
- 17** (2016-2017) – Nr. 1: Algemene toelichting
 - Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 20** (2016-2017) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof
- 32** (2016-2017) – Nr. 1: Rapport kas-, schuld-, waarborgbeheer
- 1203** (2016-2017) – Nr. 1: Verslag van de gedachtewisseling

INHOUD

I.	Inleiding	8
II.	9 mei 2017.....	8
	1. Toelichting door minister Bart Tommelein over het algemene beleid inzake financiën en begroting en de bevoegdheden Financiën en Begroting in het bijzonder	8
	1.1. Begroting in evenwicht	8
	1.2. Beleidsruimte en evolutie van de uitgaven	8
	1.3. Onderbenutting	9
	1.4. Verhouding tussen de beleidsruimte en evenwichtsdoelstelling ..	10
	1.5. Evolutie van de economische parameters.....	10
	1.6. Evolutie van de ontvangsten	10
	1.7. Evolutie van de gewestbelastingen.....	10
	1.8. Evolutie van de uitgaven.....	12
	1.9. Oosterweel en ziekenhuisinfrastructuur.....	12
	1.10. Geconsolideerde schuld	13
	1.11. Financieringsbehoeften.....	13
	2. Debat	14
	2.1. Tussenkomsst van Matthias Diependaele	14
	2.2. Tussenkomsst van Björn Rzoska.....	14
III.	16 mei 2017.....	14
	1. Toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij de begrotingsprogramma's die onder zijn bevoegdheid ressorteren	14
	1.1. Inleiding.....	14
	1.2. Globale evolutie van de apparaatskredieten en beleidskredieten	14
	1.3. Apparaatskredieten.....	14
	1.4. Beleidskredieten.....	16
	2. Debat over de toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij de begrotingsprogramma's die onder zijn bevoegdheid ressorteren ...	16
	2.1. Tussenkomsst van Jan Bertels.....	16
	2.2. Tussenkomsst van Björn Rzoska.....	17
	2.3. Repliek van de minister-president	17
	3. Toelichting van het rapport van het Rekenhof over het onderzoek van de aanpassing van de Vlaamse begroting voor 2017 door Frank Smet, eerste-auditeur-directeur en Daniël Vandendriessche, eerste-auditeur-revisor	19
	3.1. Inleiding.....	19
	3.2. Macro-budgettaire aspecten	19
	3.3. Analyse van de budgettaire ontvangsten.....	20
	3.4. Analyse van de uitgaven.....	21
	3.5. Financieel themaonderzoek naar het begrotingsadvies rond de verlaging van de werkgeversbijdrage, een van de taxshiftmaatregelen	23

4. Repliek van minister Bart Tommelein op het rapport van het Rekenhof.....	24
4.1. Inzake de normnaleving	24
4.2. Inzake de schuldnorm	24
4.3. Leesbaarheid en de transparantie van de begrotingsinformatie .	25
4.4. Gewestbelastingen.....	25
4.5. Het Energiefonds	26
4.6. Uitgaven	26
5. Debat over het rapport van het Rekenhof bij de BC (begrotingscontrole) 2017.....	27
5.1. Tussenkost van Björn Rzoska.....	27
5.2. Tussenkost van Jan Bertels.....	29
5.3. Tussenkost van Koen Van den Heuvel	31
5.4. Tussenkost van Peter Van Rompuy	31
5.5. Tussenkost van Matthias Diependaele	32
5.6. Repliek van Daniël Vandendriessche	33
5.7. Repliek van Frank Smet.....	33
5.8. Repliek van minister Bart Tommelein in verband met een krantenartikel over de hervorming van de registratierechten.....	33
6. Antwoorden op vragen van Matthias Diependaele op 9 mei 2017 omtrent enkele uitgaven opgenomen in de 45 miljoen euro aan nieuwe beleidsruimte.....	34
6.1. Rechtszaak tegen de stad Aalst	34
6.2. FoCI	34
IV. 23 mei 2017.....	34
1. Repliek van minister Bart Tommelein op de vragenronde van 16 mei 2017	34
1.1. Vragen van Björn Rzoska en Jan Bertels over het verschil tussen de evenwichtsdoelstelling en het vorderingensaldo.....	34
1.2. Bemerking van Björn Rzoska over de moeilijkheid om de rapportering van de Vlaamse Regering over de ESR-correcties op te volgen	35
1.3. Vragen van Björn Rzoska, Jan Bertels en Peter Van Rompuy over de raming van de ontvangsten van de erfbelastingen.....	36
1.4. Vraag van Björn Rzoska en Peter Van Rompuy over de ontvangsten uit schenkbelastingen.....	37
1.5. Vraag van Jan Bertels en Björn Rzoska over de mogelijke impact van de lagere inschatting van de inkomsten van de fiscale regularisatie in 2017 ten aanzien van de hervorming van de erfbelasting	38
1.6. Vraag van Matthias Diependaele over de impact van de federale hervorming van het erfrecht op het aantal erfenissen in de zijlijn	38
1.7. Bemerkingen van Koen Van den Heuvel, Björn Rzoska, Jan Bertels en het Rekenhof over de Vlaamse schuldnormering	39

1.8. Vraag van Björn Rzoska over de afname van de financieringsbehoefte bij VMSW, VWF en School Invest	39
1.9. Vraag van Jan Bertels over de buffer van 100 miljoen euro.....	40
1.10. De bemerking van Jan Bertels over de transparantie rond de kapitaalparticipaties ten gevolge een opmerking van het Rekenhof in zijn rapport bij de BC 2017.....	40
1.11. Vraag van Jan Bertels over de onderbenutting bij hogescholen en universiteiten	40
1.12. Bemerking van Jan Bertels dat het verschil tussen beleids- en betalingskredieten toeneemt	41
1.13. Opmerking van Jan Bertels over het door het Rekenhof vastgesteld tekort aan betalingskredieten bij de subsidiëring van gemeentelijke rioleringen.....	41
1.14. Vraag van Jan Bertels over de ICT-middelen voor VLABEL.....	42
1.15. Bemerking van Jan Bertels over de dienstencheques	43
1.16. Vraag van Jan Bertels over de rente-uitgaven.....	43
1.17. Vraag van Jan Bertels over de moratoriumintresten.....	43
1.18. Vraag van Jan Bertels over de term Buteo.....	43
V. 30 mei 2017.....	43
1. Toelichting door minister Bart Tommelein bij het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016 (<i>Parl.St. VI.Parl. 2016-17, nr. 32/1</i>).....	43
1.1. Vier blikvangers	43
1.2. Evolutie van het netto te financieren saldo	44
1.3. Het schuldbeheer in 2016	44
1.4. Rentegevoeligheid van de directe schuld	45
1.5. De evolutie van de geconsolideerde schuld.....	45
1.6. Het waarborgbeheer in 2016	45
1.7. De rating van de Vlaamse Gemeenschap.....	45
2. Bespreking van het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016 (<i>Parl.St. VI.Parl. 2016-17, nr. 32/1</i>).....	46
2.1. Tussenkoms van Björn Rzoska.....	46
2.2. Tussenkoms van Jan Bertels.....	46
2.3. Tussenkoms van Peter Van Rompuy	47
2.4. Tussenkoms van Matthias Diependaele	47
3. Gedachtewisseling met minister Bart Tommelein over het rapport van 17 mei 2017 van het ambtelijk monitoringcomité over de uitvoeringscijfers van de begroting 2016.....	47
3.1. Een voorlopig definitieve uitvoering.....	47
3.2. Verwacht resultaat is momenteel 82,1 miljoen beter dan raming in vorig rapport	48
3.3. Ontvangsten	48
3.4. Uitgaven	49
3.5. ESR-correcties.....	49

3.6. Conclusie.....	49
3.7. Debat over het rapport van 17 mei 2017 van het ambtelijk monitoringcomité over de uitvoeringscijfers van de begroting 2016..	49
VI. 13 juni 2017.....	50
1. Antwoorden van minister Bart Tommelein op de vragen gesteld tijdens de bespreking van het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016.....	50
1.1. Vragen/tussenkomsten inzake globale schuldpositie van Björn Rzoska, Jan Bertels, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele.....	50
1.2. Vragen en tussenkomsten inzake de netto-actiefpositie van Jan Bertels en Björn Rzoska.....	51
1.3. Vraag inzake de ziekenhuisschuld van Jan Bertels	52
1.4. Vraag van Björn Rzoska inzake kostprijs van rating door Moody's.....	52
1.5. Vraag van Björn Rzoska over DBFM Scholen van Morgen.....	52
1.6. Vraag van Jan Bertels inzake de afronding van de inning van de onroerende voorheffing	53
1.7. Vraag van Jan Bertels over beleggingspapieren van Vlaamse steden en gemeenten waarin de Vlaamse overheid heeft geïnvesteerd.....	53
1.8. Vraag van Jan Bertels over duurdere interestvoeten voor de Vlaamse overheid dan de federale overheid.....	53
1.9. Vraag van Jan Bertels over waarom de Vlaamse overheid gebruik maakt van Schuldschein-financiering naar Duits recht	54
2. Debat over aanrekening financiering Brabo II	54
2.1. Tussenkomst van Björn Rzoska.....	54
2.2. Tussenkomst van Matthias Diependaele	55
2.3. Antwoord van minister Bart Tommelein.....	55
2.4. Repliek van Björn Rzoska.....	56
2.5. Repliek van Matthias Diependaele	56
3. Akteneming van de verslagen van de vakcommissies	56
4. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017	57
4.1. Tabel	57
4.2. Corpus van het decreet	57
4.3. Eindstemming	57
5. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017.....	58
5.1. Tabel	58
5.2. Corpus van het decreet	58
5.3. Eindstemming	61
Gebruikte afkortingen	62

Bijlagen: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

- Bijlage 1: Toelichting door Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, op 9 mei 2017
- Bijlage 2: Toelichting door de afvaardiging van het Rekenhof bij het rapport van Rekenhof over het onderzoek van de aanpassing van de begroting 2017, op 16 mei 2017
- Bijlage 3: Toelichting door Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, op 23 mei 2017:
 - Bijlage 3.a: Toelichting bij de raming van de erfbelastingen (infografieken)
 - Bijlage 3.b: Toelichting bij de raming van de erfenisrechten BA 2017 (berekeningwijze)
 - Bijlage 3.c: Toelichting bij de raming van de registratiebelastingen BA 2017 (berekeningwijze)
 - Bijlage 3.d: Toelichting bij de raming van de verkeersbelasting en de belasting op de inverkeerstelling BA 2017 (berekeningwijze)
 - Bijlage 3.e: Toelichting bij de raming van de kilometerheffing BA 2017 (berekeningwijze)
 - Bijlage 3.f: Toelichting bij de raming van de onroerende voorheffing BA 2017 (berekeningwijze)
- Bijlage 4: Toelichting door Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, op 30 mei 2017 over het rapport Kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016 en het rapport van 17 mei 2017 van het ambtelijk monitoringcomité over de uitvoeringscijfers van de begroting 2016
- Bijlage 5: Rapport van 17 mei 2017 van het ambtelijk monitoringcomité over de uitvoering van de begroting 2016
- Bijlage 6: Ex-ante-advies Eurostat aan INR van 21 september 2016 in verband met pps met betrekking tot verhoging 7 bruggen over Albertkanaal
- Bijlage 7: Reactie van de Vlaamse Regering van 27 mei 2017 op inhoudelijk rapport Rekenhof
- Bijlage 8: Reactie van de Vlaamse Regering van 27 mei 2017 op formeel rapport Rekenhof

I. Inleiding

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op haar vergaderingen van 9, 16, 23, 30 mei en 13 juni 2017:

- het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 18/1)
- het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 19/1)
- het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 32/1)
- het rapport van 17 mei 2017 van het monitoringcomité over de voorlopige definitieve uitvoering van de begroting 2016 (gedachtewisseling nr. 62).

Wegens de nauwe band tussen beide ontwerpen en het regeringsrapport werd één verslag opgesteld.

II. 9 mei 2017

1. Toelichting door minister Bart Tommelein over het algemene beleid inzake financiën en begroting en de bevoegdheden Financiën en Begroting in het bijzonder

De toelichting van de minister is vergezeld van een presentatie (elektronische bijlage 1 bij dit verslag). De tabellen waarnaar hier wordt verwezen vindt u in deze bijlage (zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be).

1.1. Begroting in evenwicht

Minister *Bart Tommelein* brengt in herinnering dat de Vlaamse Regering in september 2016 een begroting in evenwicht heeft neergelegd. Bij de begrotingsaanpassing wordt deze doelstelling rigoureus aangehouden. Het is de bedoeling dat de begroting ook in 2019 in evenwicht kan blijven.

De regering houdt twee uitgaven in de begroting buiten de evenwichtsdoelstelling. Voor Oosterweel gaat ze uit van een terugverdienmodel. Daar zijn de geraamde bouwkosten in 2017 herleid van 80 miljoen naar 33,7 miljoen euro, wegens de vertraging in de voorziene opstart van de werken. Ook de ziekenhuisinvesteringen A1/A3, die blijvend op 40 miljoen euro worden ingeschat, blijven buiten de doelstelling. Zij hadden reeds voor de bevoegdheidsoverdracht aangerekend moeten zijn.

1.2. Beleidsruimte en evolutie van de uitgaven

In wat volgt wordt de creatie en aanwending van de beleidsruimte besproken. Het geeft aan hoe de beleidsruimte is geëvolueerd ten opzichte van de begrotingsopmaak 2017. De tabel geeft de evolutie weer van de ontvangsten en uitgaven bij constant beleid en dit ten opzichte van de begrotingsopmaak.

De beleidsruimte stijgt met 484,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak. Dat heeft vooral te maken met de ontvangsten van de instellingen, onder meer door de uitbreiding van de consolidatieperimeter. Een van de belangrijkste nieuwe instellingen met veel eigen ontvangsten is het IVA Vlaamse Sociale Bescherming die nu volledig in de perimeter van de Vlaamse overheid is opgenomen. Dat is het vroegere Zorgfonds.

De uitgaven stijgen met 310 miljoen euro. Verschillende factoren spelen daarin een rol. Vooreerst ging men bij de begrotingsopmaak nog uit van een overschrijding van de spilindex in augustus. Die overschrijding zal echter reeds in mei plaats vinden. De globale impact van de verhoogde inflatieverwachting bedraagt ruim 90 miljoen euro. Ten tweede geeft de herraming van de noodzakelijke betaalkredieten bij constant beleid aanleiding tot een vermindering ervan met 116 miljoen euro. Ten slotte is er nog het effect van de bijkomende uitgaven bij de instellingen door hogere eigen ontvangsten, a rato van 79 miljoen euro en bijkomende uitgaven bij de instellingen door de uitbreiding van de consolidatieperimeter, ten bedrage van bijna 257 miljoen euro.

Na verwerking van ontvangsten en uitgaven is er ook nog een beperkte negatieve bijstelling van de impact van de ESR-correcties voor 12,9 miljoen euro en een positieve bijstelling van de verwachte onderbenutting van 28,6 miljoen euro. Dit creëert in totaliteit een positieve evolutie van 190 miljoen euro bij ongewijzigd beleid. De minder dan verwachte uitgave voor de bouwkosten van Oosterweel in 2017 zit vervat in dit bedrag.

Abstractie makende van de lagere bouwkosten voor de Oosterweelverbinding ten belope van 46,5 miljoen euro, en rekening houdende met het beperkte overschot dat reeds bij de begrotingsopmaak 2017 beschikbaar was, is er dus een reële beleidsruimte van ruim 145 miljoen euro.

De ESR-correcties kennen ten opzichte van de begrotingsopmaak twee grote wijzigingen met tegengesteld effect. De nieuwe inschatting van de voorziene bouwuitgaven bij de DBFM Scholen voor Morgen ligt 36,5 miljoen euro hoger dan bij de begrotingsopmaak. Daarnaast is er een bijkomende ESR-impact van 7,2 miljoen euro omdat deze instelling vanaf april 2017 is ingedeeld in de Vlaamse overheidsperimeter. Anderzijds valt de provisie voor ESR-correcties weg die bij de begrotingsopmaak was aangelegd omdat er twijfel was over de ESR-matige behandeling van het project Brabo II. Op basis van een brief van het INR dient dit project niet langer in de begroting opgenomen te worden.

1.3. Onderbenutting

Op basis van de realisatiecijfers 2015 en 2016 gaat de minister uit van een onderbenutting – en dit zonder hogescholen en universiteiten – van 578,8 miljoen euro voor 2017. Dit is 39,2 miljoen euro meer dan bij de begrotingsopmaak 2017 was ingeschat. Dat is voornamelijk het gevolg van het feit dat de onderbenutting bij de uitvoering van de begroting voor 2016 relatief groot was. Het uitgangspunt voor de berekening van de onderbenutting is de methode die tevens door de SERV en het Rekenhof wordt aanvaard. Hij vertrekt dus van de vastgestelde onderbenutting van de laatste twee afgelopen jaren. Dit resulteert in een onderbenuttingspercentage van 1,55 percent. Op een kredietmassa van 31,5 miljard euro komt dit overeen met een bedrag van 488,8 miljoen euro. Dit bedrag wordt aangevuld met 90 miljoen euro aan verwachte onderbenutting op de kredieten van de zesde staatshervorming en het resultaat van de hogescholen en universiteiten, in totaal 90 miljoen euro. Dit is zeker te verantwoorden, gelet op de vastgestelde onderbenutting in 2015 en 2016 van deze beide componenten. Het effect van de volledige consolidatie van de hogescholen en universiteiten op het ESR-vorderingensaldo wordt in 2017 neutraal gehouden. Om deze hypothese technisch te verwerken wordt de onderbenuttingshypothese licht neerwaarts bijgesteld met 10,6 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2017. In globa wordt de onderbenutting dus met 28,6 miljoen euro positief bijgesteld ten opzichte van de begrotingsopmaak 2017.

1.4. Verhouding tussen de beleidsruimte en evenwichtsdoelstelling

De beleidsruimte ten opzichte van de evenwichtsdoelstelling bedraagt dus 147,5 miljoen euro. Het grootste gedeelte hiervan wordt opzijgezet in een buffer. Er wordt 45 miljoen euro uitgetrokken voor nieuw beleid en dit voornamelijk voor éénmalige uitgaven ter bescherming van het behoud van het begrotingsevenwicht tot het einde van de regeerperiode. Rekening houdende met deze twee componenten, komt de minister uit op een begroting in evenwicht.

1.5. Evolutie van de economische parameters

Vervolgens geeft de minister een overzicht van de economische parameters. De tabel geeft aan welke cijfers er werden gehanteerd voor de inflatie en voor de groei, en dit zowel bij de begrotingsopmaak als bij de begrotingsaanpassing. De verwachtingen voor 2017 zelf worden met 0,2 percent opwaarts bijgesteld voor de groei van het bbp en met 0,5 percent voor de inflatie. Dit resulteert in een positieve bijstelling van de ontvangsten. De reële cijfers voor 2016 zijn, voor de inflatie en voornamelijk voor de bbp-groei, iets negatiever dan voorzien. Dit resulteert in een negatieve bijstelling van de afrekening.

De economische groei heeft een belangrijke invloed op de beleidsruimte van de Vlaamse overheid. Een wijziging – een stijging of een daling – van de parameter economische groei met 0,1 percent heeft een impact op de ontvangsten van 29 miljoen euro op kruissnelheid. Een wijziging van de parameter inflatie met 0,1 percent heeft een impact van 32 miljoen euro op kruissnelheid. In het kader van de wijzigende economische parameters is een constante monitoring van ontvangsten en uitgaven dan ook noodzakelijk.

1.6. Evolutie van de ontvangsten

De minister geeft een overzicht van de globale evolutie van de ontvangsten. De totale ontvangsten voor het begrotingsjaar 2017 bedragen 42,3 miljard euro. Er is dus een toename met 484,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2017. De belangrijkste elementen zijn het Vlaamse luik van de personenbelasting, de transfers vanuit de federale overheid en de gewestbelastingen. Ook de eigen ontvangsten van instellingen die tot de Vlaamse overheid worden gerekend nemen bij de begrotingsaanpassing 2017 verder toe. Dat heeft te maken met de integratie van enkele nieuwe instellingen in de consolidatieperimeter, onder meer de Vlaamse Sociale Bescherming en de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand.

Door de zesde staatshervorming is de fiscale autonomie aanzienlijk toegenomen. De term fiscale autonomie kan op verschillende manieren worden gedefinieerd. Hier gaat het om de fiscale ontvangsten waar Vlaanderen zelf vorm aan kan geven. In de grafiek wordt dit gedefinieerd als de som van de opbrengsten uit de gewestbelastingen en de gewestelijke opcentiemen, uitgedrukt ten opzichte van de totale ontvangsten van de Vlaamse overheid. Voor de begrotingsaanpassing 2017 is deze ingeschat op in het totaal 32,8 percent.

1.7. Evolutie van de gewestbelastingen

Gelet op het inhoudelijke belang van de gewestbelastingen, gaat de minister dieper in op de voornaamste aanpassingen. De Vlaamse overheid stelt eigen ramingen op voor de gewestbelastingen die ze in eigen beheer int. Voor de overige heffingen in de tabel zijn de cijfers gebaseerd op de ramingen van de FOD Financiën.

1.7.1. Registratierechten

Voor de registratierechten voor verkoop- en verdelrecht is er een toename van 108,6 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2017. 2016 was een recordjaar inzake het aantal transacties. Bij de begrotingsaanpassing 2017 gaat de minister ervan uit dat het aantal transacties in de eerste helft van 2017 nog licht zal toenemen ten opzichte van 2016 en dat er een beperkte terugval is in de tweede jaarhelft. De toename van de totale ontvangsten in vergelijking met de realisaties voor 2016 blijkt zeer fors. Dit heeft voor een groot deel te maken met het feit dat in 2016 voor de ontvangsten van de registratiebelastingen een andere aanrekeningsmethode werd gehanteerd dan in 2015. Daardoor kon in 2016 geen volledig jaar aan ontvangsten geregistreerd worden. Om een correcte vergelijking met de ontvangsten voor 2017 mogelijk te maken, werd een extra kolom toegevoegd die de ontvangsten van 2016 toont, volgens de methode die het INR in 2015 eenmalig heeft toegepast. Vanaf 2017 zal terug een volledig jaar kunnen aangekend worden.

Voor de hypotheekrechten gaat men uit van dezelfde premissen als bij de registratierechten. Er wordt wel rekening gehouden met een iets forsere terugval bij de hypotheekrechten.

1.7.2. Schenkingsrechten

Voor de schenkingsrechten wordt verwacht dat het aantal schenkingen in 2017 stabiliseert op het niveau van 2016. Dat leidt tot een daling van de ontvangsten uit schenkbelasting met 12,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak. Bij de begrotingsopmaak werd er namelijk nog uitgegaan van een verdere groei van het aantal schenkingen.

1.7.3. Erfbelastingen

De erfbelastingen – exclusief fiscale regularisatie – dalen met 55,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2017. De raming is gebaseerd op het verwachte aantal overlijdens en de gemiddelde erfbelasting die bij deze overlijdens moet betaald worden. De gemiddelde belasting per overlijden stijgt, maar neemt minder snel toe dan geraamd bij de begrotingsopmaak 2017. Bij de begrotingsopmaak 2017 waren er nog geen twee uitgevoerde jaren beschikbaar om de werkelijke evolutie van het gemiddelde bedrag aan erfbelasting per overlijden te berekenen. Bij de begrotingsaanpassing kan met de werkelijke evolutie 2015-2016 gewerkt worden.

1.7.4. Fiscale regularisatie

De raming van de fiscale regularisatie wordt neerwaarts bijgesteld met 75 miljoen euro. Dat heeft te maken met de vertraging bij de invoering van de regelgeving voor de niet-splitsbare bedragen. De omvang van het resterende bedrag is afgestemd op de federale raming van de meeropbrengsten die naar aanleiding van de samenwerkingsakkoorden tussen de federale overheid en de gewesten bij de federale begrotingscontrole worden ingeschreven.

1.7.5. Verkeersgerelateerde gewestbelastingen

De raming van de verkeersgerelateerde gewestbelastingen is gebaseerd op de realisaties over het begrotingsjaar 2016. De ramingen houden, behalve met de inflatie, ook rekening met de beperkte negatieve effecten voor de begroting van groener aankoopgedrag en technologische verbeteringen van het wagenpark. Voor de raming van de kilometerheffing vertrekt men van de gemiddelde dagopbrengst van de periode van midden april tot eind december 2016.

1.8. Evolutie van de uitgaven

Dan gaat de minister in op de uitgaven. In globo nemen de beleidskredieten met 708 miljoen euro toe. De sterke stijging bij Financiën en Begroting is het gevolg van het inschrijven van de VAK/VEK-buffer van 100 miljoen euro en de verhoging in budget, nodig voor de verwachte overschrijding van de spilindex in mei 2017. Daarnaast werden de eenmalige kredieten voor asiel bij de begrotingsopmaak 2017 voorzien op de buffer toegewezen aan de betrokken beleidsdomeinen.

1.8.1. *Beleidsdomein WVG*

De toename binnen het beleidsdomein WVG is voornamelijk te wijten aan de opname van de Vlaamse Sociale Bescherming in de Vlaamse begroting.

1.8.2. *Beleidsdomein LNE*

Naar aanleiding van de afsluiting van het intra-Belgisch Klimaatakkoord worden de middelen uit de Belgische veiling van emissierechten overgemaakt aan het Klimaatfonds. De inkomsten van het Klimaatfonds worden bij de begrotingsaanpassing 38,1 miljoen euro lager geraamd dan bij de begrotingsopmaak 2017. Die daling is te wijten aan een gedaalde CO₂-prijs op de ETS-markt. Ondanks die daling van de ontvangsten heeft de Vlaamse Regering ervoor gekozen om in deze regeerperiode nog steeds 300 miljoen euro uit te trekken voor interne klimaatmaatregelen en 24 miljoen euro voor internationale klimaatfinanciering. De daling in de beleidskredieten bij het beleidsdomein LNE is dan ook voornamelijk het technische gevolg van het feit dat veel kredieten van het Klimaatfonds verdeeld zijn naar de respectievelijke ontvangende entiteiten.

1.8.3. *Beleidsdomein MOW*

De kredieten binnen MOW stijgen met ruim 100 miljoen euro. Dat heeft vooral te maken met een toename van de investeringsmogelijkheden bij De Lijn met 95 miljoen euro.

Ook de betaalkredieten kennen een sterke stijging bij de begrotingsopmaak 2017. Het gaat om een bedrag van 456 miljoen euro. Deze stijging is iets minder fors dan die van de beleidskredieten. De Vlaamse Regering zet namelijk sterk in op investeringen waarvan het betaalritme gespreid is over meerdere jaren. De betaalverplichtingen voor de voorziene nieuwe beleidsinvesteringen komen immers pas binnen enkele jaren op kruissnelheid. Het verschil tussen beleids- en betaalkredieten weerspiegelt de investeringsambities van de Vlaamse Regering.

1.9. Oosterweel en ziekenhuisinfrastructuur

Als men de inkomsten en de uitgaven in rekening brengt, komt men tot de berekening van het vorderingensaldo en het afoetsen van de evenwichtsdoelstelling. De Vlaamse begroting blijft ook na de begrotingsaanpassing in evenwicht. Twee zaken worden niet in rekening genomen bij het afoetsen van de evenwichtsdoelstelling: de bouwkost van de Oosterweelverbinding en de reeds gerealiseerde ziekenhuisinfrastructuur. Van deze twee elementen, die wel degelijk in de begroting staan, wordt abstractie gemaakt bij het bepalen of de Vlaamse Regering een gezond begrotingsbeleid voert.

Er zijn goede redenen voor het niet in rekening brengen van de bouwkosten van Oosterweel. De Oosterweelinvestering heeft een groot strategisch belang, niet alleen voor de Antwerpse haven maar voor de hele Vlaamse economie en zelfs daarbuiten. De kostprijs van dit project kan binnen de huidige Vlaamse begroting niet weg bespaard worden bij andere departementen. Achter deze investering van

3,5 miljard euro zit ook een terugverdienmodel. De hiervoor aangegane schulden kunnen dus worden terugbetaald via het project zelf. De laatste maanden gaan er trouwens steeds meer stemmen op die pleiten voor meer investeringen. Daarvoor verwijst de minister naar het nationaal investeringspact en naar de verklaringen van de premier, die hij heeft afgelegd naar aanleiding van de gedeeltelijke verkoop van het belang in BNP Paribas en naar aanleiding van eerdere verklaringen van de Europese commissarissen Pierre Moscovici en Marianne Thyssen. Hij hoopt dan ook om voor Oosterweel een opening te kunnen creëren binnen de Europese of Belgische begrotingscontouren.

Ten tweede wordt er 40 miljoen euro niet meegenomen in de aftoetsing van de begrotingsdoelstelling. Deze uitgaven hebben betrekking op de reeds gerealiseerde uitgaven in de ziekenhuisinfrastructuur, waarvoor de facturen pas nu binnenkomen, na de controles uitgevoerd door de FOD Volksgezondheid. Deze facturen hadden reeds voor de bevoegdheidsoverdracht aangerekend moeten worden. Daarom maakt de minister daar abstractie van.

1.10. Geconsolideerde schuld

De geraamde geconsolideerde schuld bedraagt eind 2016 23,8 miljard euro. Tegen het eind van 2017 verwacht de minister een toename van de geconsolideerde schuld met ongeveer 0,94 miljard euro. Deze toename is nagenoeg uitsluitend te wijten aan de verwachte toename van de schuld van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en het Vlaams Woningfonds. Ten opzichte van de ramingen bij de begrotingsopmaak 2017 is de stijging van de schuld evenwel beperkter.

1.11. Financieringsbehoeften

Inzake het bepalen van de financieringsbehoefte van de Vlaamse departementen maakt de minister een onderscheid in de financieringsbehoeften zonder en met directe financiering. De financieringsbehoefte zonder directe financiering ontstaat door volgende factoren: het herfinancieren van aflopende schulden; het begrotingsresultaat, maar na correctie voor de doorgevoerde ESR-correcties in het kader van verstrengd Europees begrotingstoezicht en het netto-effect van ESR-8- en enkele ESR-9-uitgaven, dit evenwel exclusief de huisvestingssector die direct gefinancierd wordt. Als we al deze effecten in rekening brengen, komen we op een totale bruto financieringsbehoefte van 355 miljoen euro. Netto neemt de schuld van de departementen toe met 353 miljoen euro.

Ten slotte gaat de minister in op de financieringsbehoefte rekening houdend met de directe financiering voor de verschillende instellingen. Naar aanleiding van het voornemen van de Vlaamse Regering om financieringen door te consolideren entiteiten of financieringsschema's niet langer te waarborgen, maar zelf op te halen, dient dit effect mee in rekening gebracht te worden voor het bepalen van de financieringsbehoefte. Met deze beslissing wil men de financiering voor de overheid als geheel efficiënter en goedkoper te maken. Op zich verhoogt de directe financiering ook de geconsolideerde schuldpositie niet.

De directe financiering voor VMSW, VWF en School Invest bedraagt in 2017 1,56 miljard euro. Samen met de daarnet vermelde overige financieringsbehoefte van 355 miljoen euro, komen we op een totale bruto financieringsbehoefte van 1,92 miljard euro. Rekening houdend met de voorziene aflossing van bijna 3 miljoen euro, verwachten we een netto schuldtoename bij de Vlaamse departementen van 1,917 miljard euro.

2. Debat

2.1. Tussenkoms van Matthias Diependaele

Matthias Diependaele stelt twee detailvragen te willen stellen.

In de lijst van hoofdzakelijk eenmalig nieuw beleid is er sprake van rechtszaak Aalst en investeringsimpuls FoCI. Wat wordt hiermee bedoeld?

2.2. Tussenkoms van Björn Rzoska

Björn Rzoska zou graag beschikken over de brief van het INR rond Brabo II. Deze werd al bezorgd. De notitie van april 2017 rond EDP staat online.

III. 16 mei 2017

1. Toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij de begrotingsprogramma's die onder zijn bevoegdheid ressorteren

1.1. Inleiding

Minister-president *Geert Bourgeois* verwijst naar het parlementair document (*Parl. St. VI.Parl. 2016-17, nr. 17/2-P*). De voorgestelde begrotingsaanpassing heeft maar een beperkte impact op de apparaats- en beleidskredieten van het beleidsdomein Kancelarij en Bestuur, het beleidsdomein P.

1.2. Globale evolutie van de apparaatskredieten en beleidskredieten

De apparaatskredieten van het Departement Kancelarij en Bestuur, de SERV, de Dienst van de Bestuursrechtscollages en Audit Vlaanderen stijgen in totaal maar met een netto bedrag van 657.000 euro VAK en 577.000 euro VEK. Dat heeft vooral te maken met een verschuiving van 530.000 euro beleidskredieten naar de apparaatskredieten.

De vastleggingskredieten van de onder zijn bevoegdheid ressorterende beleidskredieten dalen netto met 525.000 euro, vooral ten gevolge van de aangehaalde verschuiving. De vereffeningskredieten van het beleid stijgen netto met 424.000 euro.

1.3. Apparaatskredieten

1.3.1. Departement Kancelarij en Bestuur

De apparaatskredieten van het departement, ingeschreven onder het apparaatsprogramma PA, stijgen in totaal met 731.000 euro VAK en 651.000 euro VEK, waarvan het loonkrediet met 475.000 euro en het werkingskrediet met 256.000 euro VAK en 176.000 euro VEK.

Die stijging is het resultaat van in totaal zeven bewegingen.

Ten eerste stijgt het loonkrediet van het departement met 31.000 euro als gedeeltelijke compensatie van de endogene groei van de loonkost.

Ten tweede, het loonkrediet stijgt verder met duizend euro ten gevolge van het juist zetten tussen de entiteiten van de interne verdeling van de opstap 2017 in de personeelsbesparing.

Ten derde wordt het loonkrediet met 443.000 euro verhoogd, voor het financieren van de loonkost van tien bijkomende tijdelijke personeelsleden. Zij moeten de meer dan 6300 ingediende schadedossiers voor de rampen van 2016 zo snel mogelijk afhandelen. Dat heeft minister-president op 9 mei II. al toegelicht in deze commissie, in antwoord op de vragen om uitleg van Els Robeyns en Jelle Engelbosch. Deze personeelsleden worden aangeworven voor een periode van twee jaar. De bijkomende loonkosten worden intern volledig gecompenseerd op het beleidskrediet voor de uitbouw van het globaal risicomangement, de crisiscoördinatie en het Vlaams Rampenfonds. Samenhangend worden ook de werkingmiddelen van het departement verhoogd met in totaal 87.000 euro, voor de werkingkosten van deze tien bijkomende tijdelijke personeelsleden. In totaal wordt er voor deze tijdelijke personeelsversterking dus 530.000 euro verschoven van het vermelde beleidskrediet naar de apparaatskredieten van het departement.

Ten vierde verminderden de werkingssubsidies van het departement met 69.000 euro omwille van de interne overdracht van het beheer van de telefoongids Vlaanderen aan het facilitair bedrijf, meer concreet aan de DAB ICT.

Ten vijfde, omgekeerd komt er 29.000 euro vanuit het facilitair bedrijf DAB ICT naar het werkingkrediet van het departement om de licentiekosten en de eenmalige aankoop van headsets voor het project Unified Communication te financieren, een project dat past in het kader van het nieuwe werken.

Ten zesde dragen de diverse betrokken entiteiten ook in totaal 209.000 euro over aan het werkingkrediet van het departement, en dit voor de financiering van de jaarlijkse licentiekost van Traject, de monitoringtool die binnen de Vlaamse overheid gebruikt wordt voor het doelstellingenmanagement. Zo wordt de bestaande ingewikkelde doorfacturatie overbodig.

Ten slotte wordt er vanuit het departementale werkingkrediet 80.000 euro VEK verschoven naar een beleidskrediet voor statistiek, de opvolging van ontwikkelingen in de samenleving en de monitoring van het regeerbeleid.

1.3.2. Dienst van de Bestuursrechtscolleges

De Dienst van de Bestuursrechtscolleges heeft geen beleidskredieten. De loonkredieten stijgen met 24.000 euro VAK/VEK, als een gedeeltelijke compensatie van de endogene groei van de loonkost.

1.3.3. Audit Vlaanderen

De loonkredieten van Audit Vlaanderen stijgen met 18.000 euro. Ook daar gaat het om een gedeeltelijke compensatie van de endogene groei van de loonkost. De werkingkredieten stijgen met 5000 euro netto. Dat is enerzijds het gevolg van een overdracht van 6000 euro vanuit de facilitair bedrijf DAB ICT in het kader van het al vermelde project Unified Communication, en anderzijds van de overdracht van duizend euro naar het werkingkrediet van het Departement Kanselarij en Bestuur, in het kader van de vermelde centralisatie van de licentiemiddelen voor de monitoringtooltraject. Ten slotte is er een interne verschuiving van 500.000 euro tussen het loon- en het werkingkrediet van Audit Vlaanderen. Eenzelfde herverdeling gebeurde al bij het herverdelingsbesluit van 8 december 2016. Deze herverdelingen gebeuren op voorstel van het auditcomité dat kiest wat het wil doen in eigen beheer en waarvoor ze een beroep wil doen op deskundige specialistische expertise. Naargelang de door het auditcomité voorgestelde ratio, worden de kredieten verschoven van beleid naar werking.

1.3.4. SERV

Het loonkrediet van de SERV daalt met netto 121.000 euro. Enerzijds is er een toename met 36.000 euro omwille van de loonindexering en anderzijds een vermindering van 157.000 euro als bijdrage van de SERV in de interne compensatie van de endogene groei. De totale loonkost van de SERV daalt door de hogere natuurlijke uitstroom van mensen met een hogere anciënniteit.

1.4. Beleidskredieten

Inzake de beleidskredieten wordt er in totaal 949.000 euro VEK toegevoegd. Het gaat om 80.000 euro bij statistiek, opvolging ontwikkelingen in de samenleving en monitoring van het regeringsbeleid. Deze worden verschoven naar het werkingskrediet van het departement.

Daarnaast is er 680.000 euro voor projectondersteuning Kazerne Dossin. Dat bedrag, dat afkomstig is uit de algemene middelen, dient voor het betalen van de uitgevoerde werken inzake veiligheid, vochtproblemen, energie en inrichting.

Verder is er 189.000 euro voor de ondersteuning van beleidsgericht onderzoek. Ook dit bedrag is afkomstig uit de algemene middelen. Het dient vooral voor het betalen van de nog openstaande saldi aan het steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

Ten slotte wordt de toelage aan de vzw Kazerne Dossin met 5000 euro verhoogd voor loonindexatie.

Ten slotte vindt men binnen het begrotingsprogramma PI 'geïntegreerde ketenbenadering van crisisbeheersing via preventie, crisismanagement bedrijfscontinuïteit, en rampenbeheersing'. Onder het artikel Uitbouw van het globaal risicomanagement vindt men de reeds vermelde verschuiving van 530.000 euro van beleid naar de apparaatskredieten van het Departement Kanselarij en Bestuur. Dat heeft te maken met de financiering van de tijdelijke loon- en werkingskosten van de reeds vermelde tien bijkomende tijdelijke personeelsleden.

2. Debat over de toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij de begrotingsprogramma's die onder zijn bevoegdheid ressorteren

2.1. Tussenkoms van Jan Bertels

2.1.1. Meer middelen voor het nieuwe werken binnen de Vlaamse administratie

Jan Bertels vindt het goed dat de minister-president intern middelen voorziet om het nieuwe werken verder te bevorderen binnen de Vlaamse administratie.

2.1.2. Kazerne Dossin

Hij vindt het ook positief dat hij middelen uittrekt voor de uitgestelde investeringen in en de werking van de Kazerne Dossin. Dit initiatief kan in de huidige tijd een belangrijke rol spelen.

2.1.3. Dienst van de Bestuursrechtscolleges

De inkomsten en de uitgaven van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges stijgen. Dat is geen probleem. Zijn fractie is nog altijd vragende partij voor het beloofde werkplan. Hij hoopt dat de minister-president daar ondertussen nieuws over heeft. In de begroting worden er extra kredieten uitgetrokken voor digitalisering en voor het zogenaamde e-dossier. Hij vreest dat ook dit een langdurig proces zal zijn.

2.1.4. *Vlaams Rampenfonds*

Bij het Vlaams Rampenfonds worden er tien bijkomende tijdelijke personeelsleden aangeworven om de achterstallige schadedossiers van 2016 af te handelen. Ook de kredieten voor het betalen van de schadevergoeding werden verhoogd. Het Rekenhof merkt in zijn verslag echter op dat er geen middelen uitgetrokken zijn voor eventuele rampen in 2017. Onlangs werd er nochtans nieuwe wetgeving aangenomen in het parlement die een snellere uitbetaling van de schadevergoeding mogelijk moet maken na rampen. Ofwel gaat de Vlaamse Regering ervan uit dat er geen rampen zullen zijn, ofwel kan ze die niet betalen. Wat zal de regering doen als er zich rampen voordoen?

2.1.5. *Agentschap Informatie Vlaanderen*

Het is de bedoeling om in de nodige kredieten te voorzien voor het agentschap Informatie Vlaanderen. Bij de werking en de toelagen voor dat agentschap worden de VEK echter met 200.000 euro verminderd, zonder enige commentaar. Is men de facturen niet aan het doorschuiven naar latere jaren?

2.2. Tussenkoms van Björn Rzoska

Björn Rzoska sluit zich aan bij de positieve opmerkingen van Jan Bertels.

2.2.1. *Vlaams Rampenfonds*

Tijdens de begrotingsopmaak heeft Groen opgemerkt dat er te weinig budget was uitgetrokken voor het Rampenfonds. Nu wordt dat budget opgetrokken tot op het niveau dat door de IF als nodig werd omschreven. Hij besluit daaruit dat er bij de begrotingsopmaak 2017 wel degelijk te weinig middelen uitgetrokken waren. De minister-president zegde toen reeds toe om extra middelen te voorzien naar aanleiding van de begrotingscontrole 2017.

Groen heeft becijferd, op basis van eerdere antwoorden op schriftelijke vragen en op vragen om uitleg, dat er voor 2016 en 2017 eigenlijk 132 miljoen euro nodig is. Het Rekenhof zegt dat het Rampenfonds voor 2017 op dit ogenblik vooral het budget bevat voor het uitbetalen van de dossiers van 2016. De Vlaamse Regering moet dus hopen dat er zich in 2017 geen rampen zullen voordoen.

Het Rekenhof stelt vast dat de middelen van het Vlaams Fonds voor de Lastendelging toenemen van 12,5 naar 57,8 miljoen euro. De minister-president heeft echter altijd gezegd dat er al 26,8 miljoen euro in zat. Dat is de globale dotatie. Het Rekenhof stelt in zijn rapport bij de begrotingscontrole 2017 voor om die tabel nog te verduidelijken door de schadedossiers en de rampendossiers uit elkaar te halen. Hij hoopt dat de minister-president met deze interessante suggestie rekening zal houden bij de begrotingsopmaak 2018.

2.3. Repliek van de minister-president

2.3.1. *Kazerne Dossin*

Minister-president Geert Bourgeois verduidelijkt dat de uitgaven voor de Dossinkazerne hoofdzakelijk te maken hebben met beveiligingswerken.

2.3.2. *Rampenfonds*

Bij de begrotingsopmaak heeft hij aan Björn Rzoska geantwoord dat hij zou zorgen voor voldoende middelen voor het Rampenfonds. Hij heeft woord gehouden: nu is er 57,8 miljoen euro.

Hij heeft kennis genomen van het pleidooi van het Rekenhof voor meer transparantie. Minister Bart Tommelein zal daar voor zorgen bij de begrotingsopmaak 2018. De Vlaamse Regering heeft de juiste maatregelen genomen. De bestaande federale wet laat echter niet toe om alle dossiers op één jaar tijd af te handelen.

Het Vlaams Fonds voor de Lastendelging wordt integraal hiervoor gebruikt. De mensen die het slachtoffer zijn van rampen, zullen in principe in 2017 en 2018 uitbetaald worden. Misschien wordt het begin 2019.

Bij de Federale Regering moesten mensen vier of vijf jaar wachten op een uitkering. Hij probeert de zaken in de mate van het mogelijke te versnellen. De bestaande federale regelgeving maakt de afhandeling echter heel complex. Er zijn geen digitale dossiers. Er wordt gewerkt met een ontvangstbevestiging, een expertise, een bevestiging van de expertise en dergelijke meer. Het nieuwe decreet zal maar van toepassing zijn op rampen die zich voordoen na de inwerkingtreding ervan.

Als er zich in 2017 een ramp voordoet, dan zullen daarvoor in de toekomst de nodige middelen moeten worden uitgetrokken. De afhandeling zal zeker niet kunnen gebeuren in 2017. Voor het afhandelen van de huidige 6500 dossiers heeft hij slechts enkele mensen gekregen die overkwamen van het federale niveau. Daarom heeft hij de dienst versterkt met tien tijdelijke werknemers gedurende twee jaar. 2016 is ook een uitzonderlijk rampenjaar geweest. Hij hoopt dat 2017 beter verloopt. De afhandeling zal sneller verlopen dan met de federale werkwijze. Het is echter uitgesloten dat mensen na een of twee maanden uitbetaald kunnen worden.

De fruittelers die nu voor het derde jaar op rij getroffen zijn – eerst door het Russische embargo, dan door de rampen van 2016 en nu door de vorstschade – zullen echter een prioritaire behandeling krijgen voor de rampen die zich voorgedaan hebben in 2016. De vorstschade aan de fruitbomen is in behandeling bij minister Joke Schauvliege omdat het gaat over landbouw. Daar is de belangrijkste vraag of dit erkend wordt als een ramp.

2.3.3. *Dienst voor de Bestuursrechtscolleges*

Over de Dienst voor de Bestuursrechtscolleges (DBRC) zijn er onlangs twee schriftelijke vragen gepubliceerd over enerzijds het beleidsplan en anderzijds de digitaliseringsprocessen (*Schriftelijke Vragen* VI.Parl. 2016-17, nrs. 233 en 234 aan minister Geert Bourgeois).

Inzake de DBRC is er een grote inhaalbeweging gebeurd. Deze dienst werd versterkt met vijf bestuursrechters, met referendarissen en met bijkomend ondersteunend personeel. De procedure is ook versneld, met een vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid, het aantonen van belangenschade, kortere termijnen, een beperkte substitutiebevoegdheid, een versoepelde en vereenvoudigde dwangsomprocedure en een actualisering van de regeling van het rolrecht. Een aantal organisatorische bepalingen in het DBRC is aangepast aan het huishoudelijk reglement van DBRC. De achterstand wordt weggerukt.

Het probleem is echter dat de voorzitter geen uitgewerkt plan voorlegt, hoewel hem dat herhaaldelijk gevraagd is en hoewel dat zijn decretale opdracht is. Dat is geen behoorlijk bestuur. Het gaat om een onafhankelijk rechtscollege. Als minister-president beschikt hij dus niet over drukkmiddelen. Het staat het parlement echter vrij om de voorzitter nogmaals uit te nodigen.

2.3.4. *Agentschap Informatie Vlaanderen*

De vragen over het agentschap Informatie Vlaanderen moeten gesteld worden aan minister Liesbeth Homans.

3. Toelichting van het rapport van het Rekenhof over het onderzoek van de aanpassing van de Vlaamse begroting voor 2017 door Frank Smet, eerste-auditeur-directeur en Daniël Vandendriessche, eerste-auditeur-revisor

3.1. Inleiding

Daniël Vandendriessche licht drie onderdelen van het verslag toe (zie ook de bijlage 2 bij dit verslag). Het eerste deel gaat in op de macro-budgettaire aspecten van de begrotingsaanpassing. Het tweede en het derde deel bieden een analyse van ontvangsten en uitgaven. Het laatste deel wordt toegelicht door de heer Frank Smet en is een financieel themaonderzoek inzake de impact van de verlaging van de werkgeversbijdragen op de Vlaamse gesubsidieerde entiteiten.

3.2. Macro-budgettaire aspecten

3.2.1. *De evolutie van de parameters economische groei en inflatie*

De Vlaamse Regering is voor de aanpassing van de begroting 2017 uitgegaan van een economische groei van 1,4 percent en een inflatie van 2,1 percent. Dat is in overeenstemming met de ramingen die het federaal Planbureau op 9 februari 2017 ter beschikking heeft gesteld van het Departement Financiën en Begroting. Deze parameters zijn iets gunstiger dan bij de initiële begroting en geven aanleiding tot een bijkomende marge van 145 miljoen euro. De Vlaamse Regering wendt dat bedrag aan voor de aanleg van een VAK/VEK-buffer van 100 miljoen euro en voor een aantal nieuwe initiatieven. Dat nieuwe beleid vindt men terug in tabel 1-4 van de algemene toelichting. In hun recente ramingen schatten het IMF en de Europese Commissie de groei iets hoger in. Dat kan nog een bijkomend positief effect hebben op de uiteindelijke cijfers.

3.2.2. *Europees genormeerde begrotingsdoelstelling*

De overlegprocedure tussen de federale overheid en de regionale overheden over de Europees genormeerde begrotingsdoelstelling heeft nog altijd niet geleid tot een formele goedkeuring van de individuele begrotingsdoelstellingen. Zoals in het verleden neemt het Overlegcomité alleen akte van de overeengekomen inspanningen. Er is dus geen goedkeuring. Ook de problematiek van het al dan niet in aanmerking nemen van zogenaamde strategische investeringen, in casu het Oosterweelproject, blijft een struikelblok. Het Stabiliteitsprogramma vermeldt dat de federale overheid, in samenwerking met de gemeenschappen en de gewesten, een dialoog zal aangaan met de Europese Commissie over de begrotingsmatige behandeling van dergelijke strategische investeringen. De Vlaamse Regering berekent opnieuw een vorderingensaldo inclusief Oosterweel en A1-A3 ziekenhuisinfrastructuur uit het verleden. Zo komt men op een bedrag van min 71,2 miljoen euro. Zonder deze uitgaven is het vorderingensaldo zelfs voor 2,4 miljoen euro positief en is de begroting in evenwicht.

Het actuele Europese begrotingskader gaat nog steeds uit van een vorderingensaldo inclusief Oosterweel en ziekenhuisinfrastructuur. De Vlaamse Regering houdt echter vast aan een vorderingensaldo exclusief deze uitgaven. Voor het lopende jaar 2017 hoeft dit geen probleem te zijn. Zelfs met Oosterweel erbij haalt Vlaanderen het aanbevolen traject van het HRF. Vlaanderen mag een tekort hebben van 116 miljoen euro en zelfs met Oosterweel erbij komen we nog aan

tekort van 71,2 miljoen euro. Met de sterk oplopende kosten in de komende jaren kan dat in de toekomst echter wel voor problemen zorgen. In de meerjarenraming was sprake van een jaarlijkse stijging van ongeveer 700 miljoen euro. Het is dus wachten op het resultaat van de voorgestelde dialoog met de Europese Commissie.

3.2.3. *Evolutie Vlaamse schuld en schuldnormering*

De Vlaamse schuld eind 2017 wordt geraamd op 24,7 miljard euro. Dat is ongeveer een miljard minder dan bij de initiële begroting. Dat heeft te maken met een verminderde inschatting van de directe schuld met ongeveer 1,3 miljard euro, onder andere ook door een flinke daling van de financieringsbehoefte van de VMSW en het Vlaams Woningfonds. De schulddoelstelling van het Pact 2020, een nulschuld tegen het jaar 2020, werd verlaten zonder dat een nieuwe concrete schuldnorm naar voren werd geschoven. De meerjarenraming 2017-2022 heeft voor het eerst een nieuwe schuldnorm omschreven. Daarbij heeft het Rekenhof vooral aangedrongen op overleg met de federale overheid en met andere deelstaatoverheden over de Europese schuldnorm. Naar aanleiding van deze begrotingsaanpassing werd deze nieuwe norm nog niet toegepast. Het is misschien raadzaam dat de HRF een initiatief neemt rond de schuldnormering. In het kader van het samenwerkingsakkoord van 2013 zou men kunnen verwachten dat de HRF een advies formuleert over de schulddoelstelling per deelstaatoverheid.

3.2.4. *Transparantie begrotingsdocumenten aanzienlijk verbeterd*

De transparantie van de begrotingsdocumenten is opnieuw aanzienlijk verbeterd. Dat geldt zeker voor de toelichting van de evolutie en de aanwending van de netto-beleidsruimte. De evolutie van ontvangsten en uitgaven bij ongewijzigd beleid enerzijds en de maatregelen en nieuwe initiatieven anderzijds werden uitgesplitst in twee samenvattende tabellen. Ook de begeleidende teksten zijn veel transparanter.

Het Rekenhof en de SERV stellen evenwel vast dat het belang van onderbenutting en ESR-correcties voortdurend toeneemt bij de vaststelling van het vorderingsaldo. Het Rekenhof onderschrijft dan ook de visie en de initiatieven die de SERV in dit verband heeft aangekondigd. Het dringt aan op een maximale transparantie in de toelichting van de ESR-correcties.

Ook de toelichting van de evolutie van de geconsolideerde schuld kan nog transparanter. Het is nog altijd niet duidelijk welke schulden er in rekening worden genomen: zijn het alleen de financiële schulden, of worden ook de overige schulden meegenomen? In de algemene toelichting ziet hij op dat vlak een tegenstrijdigheid. Het Rekenhof blijft ook vragende partij om de interne stromen met betrekking tot de schuld weer te geven. Het overzicht van de schuld rapporteert immers de nettocijfers, zoals ook het INR het doet. Daardoor worden de interne financieringen tussen de entiteiten uit de Vlaamse consolidatiekring niet zichtbaar. Er is ook te veel onduidelijkheid over de berekeningswijze van de schulden van alternatieve financieringsprojecten. De algemene toelichting kan op dat vlak een transparanter beeld geven.

3.3. *Analyse van de budgettaire ontvangsten*

3.3.1. *Globale ontvangsten stijgen*

In vergelijking met de initiële begroting zijn die gestegen met 484,6 miljoen euro. Dat is een stijging met 1,16 percent. Deze stijging is gedeeltelijk het gevolg van de evolutie van de parameters. Ze is echter ook enigszins te relativiseren, aangezien ze voor een belangrijk deel toe te schrijven is aan de uitbreiding van de consolidatieperimeter. 256,9 miljoen euro is afkomstig van de inkanteling van het Agentschap

Vlaamse Sociale Bescherming, het vroegere Vlaams Zorgfonds, in de Vlaamse perimeter.

3.3.2. Geraamde ontvangsten van de Bijzondere Financieringswet correct geraamd

Het Rekenhof heeft geen specifieke opmerkingen over de belangrijke categorie van ontvangsten van de Bijzondere Financieringswet. Het gaat vooral over de personenbelasting, over de btw-toewijzingen en over andere dotaties. De ramingen komen overeen met de federale ramingen en nemen toe door de toename van de gehanteerde parameters. De denataliteitscoëfficiënt en de leerlingenverdeelsleutel evolueerden in gunstige zin voor Vlaanderen. Ook de ESR-ontvangsten van de opcentiemen werden op een correcte manier geraamd. De berekeningen stemmen overeen met de berekeningen van de medewerkers van het Rekenhof die belast zijn met de controle van federale materies en met de ramingen van het Departement Financiën en Begroting.

3.3.3. Gewestelijke belastingen

Voor de gewestelijke belastingen heeft het Rekenhof de onderliggende berekeningen en assumpties tijdig ontvangen. Over het algemeen is de kwaliteit van de toelichting verbeterd, al blijft er hier en daar nog verbetering mogelijk. Het blijven echter ramingen. Voor sommige categorieën is er wel enige voorzichtigheid geboden. De kilometerheffing blijft bijvoorbeeld nog onzeker, onder meer door de impact van het sluijverkeer en door de vergroening van het wagenpark.

De opbrengst van de energieheffing, die werd ingesteld op de afnamepunten van elektriciteit, wordt in 2017 geraamd op 480 miljoen euro, te storten in het Energiefonds. Vanuit dit fonds worden de netbeheerders vergoed voor het opkopen van groenestroomcertificaten. De vergoeding per netbeheerder wordt evenwel beperkt door de Europese staatssteunregels. Daardoor kan er voor ongeveer 300 miljoen euro uit het Energiefonds niet worden aangewend. De Vlaamse Regering heeft deze maatregel echter aangemeld bij de Europese Commissie, met de bedoeling om de netbeheerders ruimer te kunnen compenseren.

Ook de ontvangsten van het verkeersveiligheidsfonds blijven onzeker. Momenteel zijn de inschattingen namelijk gebaseerd op weinig doorzichtige federale ramingen.

3.4. Analyse van de uitgaven

De opmerkingen van het Rekenhof zijn in eerste instantie bedoeld voor bespreking in de inhoudelijk bevoegde commissies van het parlement. Hier wil hij vooral ingaan op de opmerkingen rond de bevoegdheden van de minister-president en van het beleidsdomein Financiën en Begroting en op meer algemene aspecten over begrotingsreglementering en begrotingsprincipes.

3.4.1. VAK/VEK-buffer van 100 miljoen euro

Voor het beleidsdomein Financiën en Begroting vestigt hij vooral de aandacht op de bijkomende VAK/VEK-buffer van 100 miljoen euro die bij deze begrotingsaanpassing in het leven wordt geroepen. Deze komt naast de reeds bestaande VEK-buffer van 100 miljoen euro. Er wordt dus niet alleen een provisie ingeschreven voor mogelijke betaalincidenties, maar ook een algemene provisie voor beleids- en betaalkredieten. Zo kan de 100 miljoen VAK-buffer worden aangewend voor beleidsbeslissingen, zonder dat de finaliteit voorafgaandelijk wordt vastgelegd voor het Vlaams Parlement. Op dit punt is de toelichting heel summier. Ze stelt alleen dat de buffer bestemd is voor eventuele onverwachte gebeurtenissen. Het Rekenhof verwijst in dit verband naar artikel 19 van het Rekendecreet dat aan de Vlaamse Regering

een machtiging verleent om in dringende gevallen, veroorzaakt door uitzonderlijke of onvoorzienbare omstandigheden, de kredieten te overschrijden, of uitgaven te doen naast de bestaande kredieten. Deze procedure voorziet in een onmiddellijke rapportering aan het Vlaams Parlement en aan het Rekenhof.

3.4.2. Kapitaalparticipaties

Het Rekenhof heeft ook opmerkingen bij het begrotingsartikel dat betrekking heeft op kapitaalparticipaties. Soms is de aanwending van de middelen voor kapitaalparticipaties onduidelijk. Voor de participatie in de nv Fidimec, ten bedrage van dertig miljoen euro, werd er een vastlegging gebruikt die eigenlijk bestemd is voor kapitaalverhogingen bij PMV. Daardoor is er binnen de boekhouding van PMV geen overeenstemming meer tussen de openstaande vastleggingen en de nog te verwachten kapitaalsverhogingen. Door de jaarlijks terugkerende overdracht van onbelaste vastleggingskredieten voor participaties wordt er een generiek budget gecreëerd. Daardoor dreigt het Vlaams Parlement het zicht op de bestemming van deze kredieten te verliezen. In 2016 werd er op die manier 272 miljoen VAK overgedragen naar 2017, waarvan de bestemming vooralsnog onduidelijk is.

3.4.3. Vlaams Fonds voor de Lastendelging

De opmerkingen van het Rekenfonds over het Vlaams Fonds voor Lastendelging en over de betaling van het Rampenfonds binnen dit fonds waren van drieërlei aard.

De toename van de dotatie en van het uitgavenkrediet lijkt onvoldoende ten opzichte van het toegenomen aantal rampendossiers en het gemiddelde geraamde schadebedrag. De voorziene timing van dossierafhandeling is wellicht niet haalbaar. De begroting moet niet alleen rekening houden met het aanzienlijke aantal rampendossiers, maar ook met de recurrente uitgaven van de gewone schadedossiers. Het Rekenhof beveelt dan ook aan om de uitgavencategorieën duidelijk te onderscheiden zodat de uitgaven beter kunnen worden geraamd.

3.4.4. Artikel 24 van het ontwerp van Uitgavendecreet: specifieke machtiging aan de minister bevoegd voor Openbare Werken

Artikel 24 van het ontwerp van Uitgavendecreet verleent een specifieke machtiging aan de minister bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken. Onbenutte vastleggingskredieten kunnen worden aangewend in het kader van het rollend fonds voor de overkapping van de Antwerpse ring. Die regeling is wel degelijk in overeenstemming met de machtiging die aan de Vlaamse Regering wordt verleend, in het kader van de hervorming van het FFEU, in artikel 91 van het programmadecreet bij de initiële begroting 2016. De machtiging door de bevoegde minister moet wel worden uitgeoefend vóór het einde van het begrotingsjaar.

3.4.5. Sommige vereffeningskredieten zijn onvoldoende afgestemd op de verplichtingen die reeds blijken uit de rekeningen over 2016

Sommige vereffeningskredieten zijn onvoldoende afgestemd op de verplichtingen die reeds blijken uit de rekeningen over 2016. Het verslag haalt een paar voorbeelden aan die eigenlijk meer voor de vakcommissies bestemd zijn. Voor de subsidies aan gemeenten voor de aanleg van rioleringen is er een vereffeningskrediet van 78,7 miljoen euro voorzien. Er is echter 157,1 miljoen euro nodig om te kunnen voldoen aan de betaalkalender bij de neergelegde jaarrekening 2016.

De begroting van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds voorziet 76,2 miljoen euro vereffeningskrediet. De jaarrekening 2016 voorziet echter 74 miljoen euro voor lopende verbintenissen alleen al. Ook daar dreigt er dus een tekort aan betaalkrediet voor nieuwe verbintenissen.

3.4.6. VIPA

Bij de raming van de uitgavenkredieten van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden werd er onvoldoende rekening gehouden met de nasleep van de afgebouwde financieringssysteem. Men gaat ervan uit dat alle ziekenhuizen zullen instappen in het zogenaamde strategisch forfait. De keuze voor het strategisch forfait is echter vrijwillig voor de ziekenhuisprojecten van de bouwkalender 2006-2015. Als ziekenhuizen om een of andere reden de instap weigeren, dan moet het VIPA alsnog de volledige bouwkost aanrekenen.

3.4.7. Aanbeveling om strikte monitoring in te stellen op bepaalde uitgavenstromen

Hij merkt nog op dat bij een aantal entiteiten de uitgaven strikt moeten worden gemonitord ten einde de nodige kredieten te voorzien en budgetoverschrijdingen te vermijden. Het rapport geeft een aantal voorbeelden. Bij Kind en Gezin dreigt de gefaseerde regeling van de subsidies voor kinderopvang voor problemen te zorgen. Bij het VAPH is vooral de afrekening in het kader van de zorgvernieuwing belangrijk. Bij het Agentschap Vlaamse Sociale bescherming, het vroegere Vlaams Zorgfonds, is het uitermate moeilijk om de uitkeringen voor mantel- en thuiszorg min of meer correct te ramen. Bij VLABEL zou er eigenlijk in 2017 al een vrij belangrijke investering in informaticamateriaal moeten gebeuren, in het kader van de overname van de laatste gewestelijke belastingen in 2018-19.

3.5. Financieel themaonderzoek naar het begrotingsadvies rond de verlaging van de werkgeversbijdrage, een van de taxshiftmaatregelen

Frank Smet gaat in op het financieel themaonderzoek naar het begrotingsadvies rond de verlaging van de werkgeversbijdrage, een van de taxshiftmaatregelen. Het Rekenhof vroeg zich af welke impact deze maatregel heeft gehad op de door Vlaanderen gesubsidieerde entiteiten.

De taxshiftmaatregel is getroffen eind 2015, en werd van kracht op 1 april 2016. De werkgeversbijdrage verlaagt opnieuw in januari 2018, in 2019 en in 2020. Bij de begrotingsbesprekingen 2016, eind 2015, kon de impact van deze maatregel niet becijferd worden. Daarover werden vervolgens ook diverse vragen gesteld, maar ook dat leverde geen concrete antwoorden op.

De verlaging van de werkgeversbijdrage geldt alleen voor werknemers die onderworpen zijn aan alle socialezekerheidsstelsels. Ambtenaren vallen er dus niet onder. Ook sommige belangrijke entiteiten vallen er niet onder (bijvoorbeeld De Lijn en de VRT). Het volstaat immers dat slechts één bijdragestelsel, bijvoorbeeld het bijdragestelsel Fonds voor Sluiting van Ondernemingen, niet van toepassing is, opdat deze maatregel niet geldt.

Er zijn drie categorieën van bijdrageverminderingen. Onder de eerste en belangrijkste categorie vallen onder meer de schoolbesturen en de theaterhuizen. De tweede categorie heeft betrekking op onder meer jongerenwelzijn en CAW's en de derde op onder meer de beschutte werkplaatsen.

Door de omschrijving van de taxshiftmaatregelen en van de gesubsidieerde entiteiten zijn vooral de beleidsdomeinen CSM (Cultuur, Sport en Media), WVG (Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) WSE (Werk en Sociale Economie) en OV (Onderwijs en Vorming) betrokken. Het Rekenhof heeft onderzocht of die domeinen niet over meer informatie beschikten. Aanvankelijk bleek men absoluut geen zicht te hebben op de entiteiten die het voordeel van de verminderde werkgeversbijdrage konden genieten. Daarover bestaat er vandaag vrij veel duidelijkheid.

Er zijn echter nog altijd geen cijfers over de impact. Het is niet de taak van het Rekenhof om dat te becijferen. Dat is iets voor de Vlaamse overheid. Die cijfers zijn niet beschikbaar omdat men voor het berekenen van de impact moet kunnen beschikken over de individuele loongegevens. Vlaanderen subsidieert echter voornamelijk op basis van enveloppefinanciering. Daardoor blijft het voordeel van de vermindering van de werkgeversbijdrage volledig bij de entiteit.

Uit een steekproef van het Rekenhof is gebleken dat de impact, althans in een eerste fase, wellicht neerkomt op enkele tientallen miljoenen per jaar. In 2018, 2019 en 2020 zal de impact uiteraard nog stijgen. Over de aanwending van de opbrengst bestaan er allerlei hypothesen, zoals blijkt uit de antwoorden van diverse ministers in het parlement. Men sprak over capaciteitsverhoging en over investeringen, maar in geen enkel beleidsdomein zijn er richtlijnen opgesteld. Er zijn ook geen rapporteringsvoorwaarden opgelegd aan de gesubsidieerde entiteiten, die inzicht zouden kunnen geven in de opbrengst van die werkgeversbijdragevermindering.

Het Rekenhof heeft dit verslag een veertiental dagen geleden naar de vier genoemde beleidsdomeinen toegestuurd, om op korte termijn feedback te ontvangen. Gisteren werd feedback ontvangen van minister Hilde Crevits. Ze is formeel dat de werkingsmiddelen in haar beleidsdomein gebaseerd zijn op een in 2008 ingevoerd mechanisme. Ze verwijst naar federale maatregelen, bijvoorbeeld rond voedselveiligheid, die in het verleden geleid hebben tot extra uitgaven, bijvoorbeeld bij de scholen. Daarvoor heeft de Vlaamse overheid toen geen compenserende maatregelen genomen. Als de nadelen niet gecompenseerd worden, dan vindt ze het logisch om dat ook niet te doen voor de voordelen. Wat haar betreft mag het voordeel dus bij de onderwijsinstelling blijven. Dat is een standpunt van minister Crevits.

Het Rekenhof vraagt dat de Vlaamse Regering daarover een duidelijk standpunt inneemt.

4. Repliek van minister Bart Tommelein op het rapport van het Rekenhof

4.1. Inzake de normnaleving

Minister *Bart Tommelein* vindt dat het Rekenhof terecht stelt dat de normnaleving voor 2017 geen probleem vormt. De Vlaamse begroting blijft binnen de contouren die de HRF heeft vooropgesteld. Voor de komende jaren verwijst het Rekenhof terecht naar de dialoog die de federale overheid, in samenwerking met gemeenschappen en gewesten, zal aangaan met de Europese Commissie over de begrotingsmatige behandeling van de strategische investeringen. Dat wordt aangekondigd in het voorwoord bij het Stabiliteitsprogramma.

Het is voor de Vlaamse Regering geen optie om de Oosterweelinvestering niet te laten doorgaan in afwachting van een ex-ante-akkoord omtrent de normering, en nog veel minder om extra besparingen uit te voeren voor een uitgave die zichzelf op termijn terugverdient. Voor de argumentatie verwijst hij naar vorige begrotingsrondes en naar zijn voorstelling van de begrotingsaanpassing 2017. De federale overheid verleent haar volle steun aan deze problematiek. Dat blijkt uit het nationaal investeringspact en uit de communicatie naar aanleiding van de verkoop van de aandelen van BNP Paribas.

4.2. Inzake de schuldnorm

Het Rekenhof merkt terecht op dat de meerjarenraming 2017-2022 voor het eerst een nieuwe schuldnorm bevat die nog verder uitgewerkt werd in het kader van een conceptnota ter zake. De Vlaamse schuldnorm zet in op twee doelstellingen: het beperken van de globale schuldpositie en het behoud van een netto-actief-positie.

Tot op heden heeft de HRF zich nog niet uitgesproken over de specifieke schuld-doelstellingen voor gemeenschappen en gewesten. De minister is ervan overtuigd dat de Vlaamse schuldnormering voldoende uitdagend is. Via het behoud van een netto-actief-positie wordt er ook invulling gegeven aan een orthodox begrotings- en schuldbeleid.

4.3. Leesbaarheid en de transparantie van de begrotingsinformatie

Het Rekenhof geeft aan dat de leesbaarheid en de transparantie van de begrotingsinformatie verbeterd is. Dat geldt niet alleen voor de algemene toelichting bij de begroting, maar ook voor de toelichting rond de opcentiemen en de gewestbelastingen. De Vlaamse Regering wil op dat vlak inderdaad vooruitgang boeken. Op het vlak van de ESR-correcties wil ze in de komende begrotingsrondes bijkomende stappen zetten op dat vlak. Ze wil ook meer inzage realiseren op het vlak van schuld. Voor de schuld cijfers vertrekt ze sowieso van de cijfers die worden gehanteerd door het INR.

4.4. Gewestbelastingen

4.4.1. *Ramingen vertrekken van de realisaties 2016*

Met betrekking tot de gewestbelastingen merkt het Rekenhof terecht op dat de ramingen van de begrotingsaanpassing allemaal vertrekken van de effectieve realisaties in 2016. Bij de begrotingsopmaak 2017 werd er vertrokken van de monitoring 2016. De vergelijking met de begrotingsaanpassing 2016 is dan ook achterhaald, zeker in het licht van de overname van de registratie- en erfbelastingen vanaf begin 2015.

4.4.2. *Kilometerheffing*

De raming van de kilometerheffing vertrekt nu ook van realisatiecijfers. De effecten van mogelijk sluipverkeer zijn hierin geïntegreerd.

4.4.3. *Hypotheekrechten*

Ten aanzien van de toenemende rente wordt er voor de hypotheekrechten een wat sterkere reactie verwacht dan bij het verkoop- en verdeelrecht. Heel wat verkooptransacties gebeuren namelijk om beleggingsredenen en dan is er een beperktere gevoeligheid ten aanzien van rentes. Bij hypotheekrechten is er ook een bijkomende impact omdat herfinancieringen minder aantrekkelijk worden.

4.4.4. *Erfbelasting en schenkbelasting*

Voor de raming van de erfbelasting wijst hij op de volgende aspecten. Nu het begrotingsjaar 2016 is afgelopen, kan de evolutie van het gemiddelde belastingbedrag per overlijden voor het eerst worden geëvalueerd. Tussen 2015 en 2016 is er een positieve evolutie van 0,3 procent. Op basis van deze vaststelling werd de raming van de inkomsten in 2017 bijgesteld. Het lijkt weinig waarschijnlijk dat de hervorming van de schenkbelasting al een significant effect had op de erfbelastingen in het aanslagjaar 2016. De hervormde schenkbelasting is immers pas in juli 2015 ingevoerd, ze heeft alleen betrekking op onroerende schenkingen en er is een progressievoorbehoud van drie jaar ingesteld. Men vermoedt wel dat de successieplanning in het algemeen, al dan niet via schenking, meer en meer ingeburgerd raakt. Dat heeft onder meer te maken met de hoge tarieven voor erfbelasting in zijlijn. Dat is een van de redenen waarom een hervorming van de erfbelasting zich opdringt.

4.5. Het Energiefonds

Het Energiefonds haalt aan dat zowel het besluit 2012/21/EU van de Europese Commissie als artikel 6.4.14/2 van het Energiebesluit van 19 november 2010, de maximale vergoeding per jaar per netbeheerder uit het Energiefonds vastleggen op 15 miljoen euro. Er zijn elf netbeheerders en bijgevolg kan er tot op heden slechts 165 miljoen euro per jaar ingezet worden voor het opkopen van groenestroomcertificaten. De minister benadrukt dat de Vlaamse Regering niet de bedoeling heeft om de middelen uit de energieheffing te gebruiken om de algemene middelen te spijzen. Het is wel de bedoeling om, op basis van een reeds lopende aanmelding bij de Europese Commissie, de netbeheerders ruimer te compenseren, ten belope van de jaarlijks beschikbare middelen in het Energiefonds. Concreet wordt er momenteel aan de Europese Commissie gevraagd of het rechtstreeks aankopen van groenestroomcertificaten bij de leveranciers kan worden gelijkgeschakeld met het aankopen van de certificaten bij de particulieren zelf, zodat dit niet beschouwd dient te worden als staatssteun aan leveranciers. Indien de Europese Commissie hiermee niet akkoord zou gaan, dan kan er een overheidsopdracht tot aankoop van de certificaten worden uitgeschreven. Zo kunnen de middelen sowieso worden uitgegeven, maar dan is er wel btw verschuldigd.

4.6. Uitgaven

Voor de uitgaven zal hij zich beperken tot de passages waarbij ook de bevoegdheden Financiën en Begroting betrokken zijn.

4.6.1. Inzake het rollend fonds voor leefbaarheidsprojecten in de stedelijke zones rond de R1-ring om Antwerpen

Inzake het rollend fonds voor leefbaarheidsprojecten in de stedelijke zones rond de R1-ring om Antwerpen, kan de minister voor Mobiliteit en Openbare Werken tijdens het begrotingsjaar middelen bij ministeries, DAB's en rechtspersonen herschikken naar de begrotingsruiter voor de overkapping, binnen de perken van de begrotingscontouren. Zo kunnen de recent sterk verhoogde investeringskredieten van het beleidsdomein MOW ook aangewend worden en niet in de onderbenutting vallen. Als er bij het einde van het begrotingsjaar nog kredieten vrij beschikbaar zijn binnen de ministeriële begroting, dan zullen die door het FFEU worden afgeroomd.

4.6.2. Inzake de VAK/VEK-buffer

Inzake de VAK/VEK-buffer merkt het Rekenhof op dat artikel 19 van het Rekendecreet voor uitzonderlijke of onvoorzienbare uitgaven voorziet in een onmiddellijke rapportage aan het Vlaams Parlement en het Rekenhof. De minister merkt op dat artikel 20 van het Rekendecreet ook voorziet in een rapporteringsplicht. Paragraaf 5 van artikel 20 bepaalt dat alle beslissingen tot herverdeling binnen vijftien kalenderdagen door de Vlaamse Regering meegedeeld en verantwoord moeten worden aan het Vlaams Parlement, met afschrift aan het Rekenhof.

4.6.3. VEK-buffer

Voor de VEK-buffer van 100 miljoen euro en de gedeeltelijke aanwending ervan in 2016, verwijst hij naar eerdere toelichtingen. De VEK-buffer is een technische oplossing voor het geval dat de herverdelingsmogelijkheden van de geraamde onderbenutting op het vlak van betaalkredieten beperkt zijn, om praktische redenen of omwille van wettelijke belemmeringen in het Rekendecreet, bijvoorbeeld voor herverdelingen over beleidsdomeinen heen. De aanwending van de VEK-buffer hoeft niet negatief te zijn. In het uitvoeringsrapport over 2016 van 15 februari 2017 was er bijvoorbeeld sprake van een hoger dan ingeschatte onderbenutting

ten belope van 258,7 miljoen euro, en dit ondanks de gedeeltelijke aanwending van de VEK-buffer.

4.6.4. *Vlaams Fonds voor de Lastendelging*

Over het Vlaams Fonds voor de Lastendelging en de hierin begrote uitgaven in het kader van het Rampenfonds deelt de minister de mening van het Rekenhof. Men moet onderzoeken of een inhoudelijke opdeling moet komen van de kredieten voor rampen en van de andere lasten. Op de opmerking dat er niet voorzien is in een budget voor andere uitgaven, antwoordt hij dat er wel een buffer is van 100 miljoen euro voor dringende uitgaven. Indien nodig, zal de Vlaamse Regering onderzoeken of die buffer kan ingezet worden.

4.6.5. *Andere bevoegdheidsdomeinen dan Financiën en Begroting*

Hij gaat ervan uit dat de bemerkingen over uitgaven van andere ministers in de respectievelijke commissies besproken worden.

4.6.6. *Taxshift*

Inzake de verlaging van de werkgeversbijdragen in het kader van de taxshift beaamt hij dat het aflijnen van de voordelen die daaruit voortspruiten, en uit de versterking van de Sociale Maribel, niet eenvoudig is. De voordelen voor een entiteit zijn afhankelijk van het toepassingsgebied van de taxshift. De omvang van het voordeel is ook afhankelijk van de individuele werknemers of van het verdelingsmechanisme dat van toepassing is voor de Sociale Maribel. In de besprekingen met de non-profitsector zal men proberen om de voordelen van de taxshift verder in kaart te brengen en om te beslissen hoe men met de invulling ervan moet omgaan. Ook wat de andere sectoren betreft zal dit aan bod komen.

5. Debat over het rapport van het Rekenhof bij de BC (begrotingscontrole) 2017

5.1. Tussenkoms van Björn Rzoska

5.1.1. *Begrotingsdoelstelling versus vorderingensaldo brengt verwarring met zich mee*

Björn Rzoska stelt vast dat er zelfs in het nog niet gereviseerde ontwerp van het commissieverslag over de bespreking van vorige week verwarring optreedt. Op pagina 4 van het niet gereviseerd ontwerpverslag van vorige week staat er namelijk dat Oosterweel en de ziekenhuizen buiten de evenwichtsbegroting gehouden worden. Op pagina 8 staat er evenwel dat deze uitgaven niet in rekening genomen zijn bij de berekening van het vorderingensaldo. Dat laatste is fout. De voorbije jaren werd namelijk herhaaldelijk gezegd dat deze elementen wel degelijk in de begroting zaten omdat ze meegerekend werden in het vorderingensaldo.

5.1.2. *Transparantie inzake de ESR-correcties*

Hij onderschrijft de opmerking van het Rekenhof dat de transparantie van de toelichtingen steeds beter wordt. De evolutie van de ESR-correcties blijft echter moeilijk te volgen.

Daarbij verwijst hij naar de algemene toelichting bij de BC 2017 op de pagina's 70 en 71. De impact van de ESR-correcties voor de Scholen van Morgen neemt bij de begrotingsaanpassing 2017 bijvoorbeeld toe van 88,7 naar 132,5 miljoen euro. Op basis van de toelichting kan hij niet achterhalen waarop die stijging gebaseerd is. In 2016 ziet hij gelijkaardige bewegingen. Bij de begrotingsaanpassing was er

een negatieve correctie van 515 miljoen euro. In november was er sprake van 600 miljoen euro en bij het voorlopige begrotingsresultaat 2016 in februari werd er een som van 536 miljoen euro genoteerd. Uit het antwoord op de vraag die hij vorige week heeft gesteld, moet blijken dat het zou gaan over de EDP-notificatie (EDP= Excessive Deficit Procedure). Inzake de Scholen van Morgen zou hij willen vernemen wat er voor rekening is van de overheid, welke risico's er nog bij de privésector zitten en hoe het totale financiële plaatje eruit ziet.

Nog in verband met de ESR-correcties zou hij graag de officiële brief krijgen waarin het INR zich uitspreekt over Brabo II. De passage daarover op pagina 71 van de algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2017 is op dat vlak namelijk niet zo duidelijk. Vorige week werd er in de commissie gezegd dat die brief al bezorgd was. Hij heeft die echter niet kunnen terugvinden, ook niet op de website van het INR of op het intranet van het Vlaams Parlement. Hij heeft ook informatie gezocht in het verslag van de commissiebespreking van het uitvoeringsrapport van de begroting 2016, opgemaakt door het monitoringcomité op 15 februari 2017. Die bespreking ging door op 21 februari 2017. Daar bleek dat het monitoringcomité zich baseert op informele contactname met het INR en dat er pas onlangs een officiële vraagstelling aan het INR werd verstuurd. Bij de uitvoering van de begroting 2016 heeft Brabo II blijkbaar geleid tot een schrapping van de provisie van 40 miljoen euro, die opgenomen was in de ESR-correctie. Bij begrotingsaanpassing 2017 wordt er voor Brabo II opnieuw een provisie geschrappt, deze keer voor 26 miljoen euro. In de algemene toelichting vindt hij daarover geen informatie terug. Hij heeft dus geen instrumenten om dat te controleren.

5.1.3. Gewestbelastingen

Hij heeft ook een aantal vragen over de gewestbelastingen. Daarvoor zal hij zich baseren op een aantal cijfers van begrotingsaanpassing, meer bepaald uit de tabel op pagina 48 van de algemene toelichting.

5.1.4. De erfbelastingen

De ontvangsten uit erfbelastingen verminderen bij deze begrotingsaanpassing van 1,41 naar 1,35 miljard euro. Dat is een verschil van ongeveer 56 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsopmaak. Daarmee zit men op de lijn van de ontvangsten 2016, die 1,33 miljard euro bedroegen. Was de prognose voor 2017 misschien iets te optimistisch? Naar aanleiding van een aantal vragen werd er vooral ingegaan op de evolutie van het aantal overlijdens en op de kleinere waarde van de erfenissen. Hij vraagt zich af wat de impact is van de verlaging van de schenkbelastingen. Die maatregel bestaat al enige tijd. Het lijkt hem het goede moment om dat te onderzoeken. Bij de begrotingsopmaak en de begrotingsaanpassing 2016 is de opbrengst van de schenkbelastingen gestegen van 378 naar 405 miljoen euro. Bij de begrotingsopmaak 2017 werd er een bedrag van 426 miljoen euro opgenomen. Dat moet opnieuw naar onder bijgesteld worden, namelijk tot 414 miljoen euro. Om de ramingen een stuk correcter te maken, zou men beide moeten koppelen. Hij vraagt zich ook af of men uit deze cijfers moet opmaken dat de piek van het aantal schenkingen nu voorbij is.

5.1.5. Fiscale regularisatie

De fiscale regularisatie wordt bijgesteld van 100 naar 25 miljoen euro. In de commissievergadering van 14 maart 2017 zegde Matthias Diependaele dat dit ook te maken heeft met het feit dat de samenwerkingsovereenkomst met de federale overheid trager verloopt dan verwacht. Welke impact heeft de vermindering van 100 naar 25 miljoen euro op het dossier van de hervorming van de erfbelastingen?

5.1.6. *Rampenfonds*

Hij vindt het goed dat minister Bart Tommelein inzake het Rampenfonds op dezelfde lijn zit als het Rekenhof.

5.1.7. *Schuldnorm van de Vlaamse Regering*

Het Rekenhof blijft vraagtekens plaatsen bij de manier waarop de minister de overheidsschulden afzet tegen vermarktbaar activa. Dat was al het geval in de concept-nota, en nu opnieuw, op de pagina's 79 tot 85 van de algemene toelichting. Binnen de Europese schuldnorm wordt het namelijk niet op die manier bekeken. Is dat geen te rooskleurige voorstelling? Tegen eind 2017 is er namelijk een behoorlijke stijging van de geconsolideerde schulden.

5.1.8. *Financieringsbehoeften van VMSW, VWF en School Invest*

Dan heeft hij nog een vraag over de financieringsbehoefte. De tabel op pagina 82 van de algemene toelichting toont een opmerkelijke terugval van de herfinanciering van VMSW en VWF. Voor beide instellingen samen is er een vermindering van 1,57 miljard euro bij de begrotingsopmaak naar 1,12 miljard euro. Dat is een daling van 450 miljoen euro. In de algemene toelichting vindt hij daarvoor geen echte verklaring. Over School Invest heeft hij een gelijkaardige opmerking.

5.2. Tussenkoms van Jan Bertels

5.2.1. *Meer transparantie over de netto-beleidsruimte is goede zaak*

Jan Bertels erkent dat er meer transparantie is, onder meer over de netto beleidsruimte. Hij is het Rekenhof wel dankbaar omdat het blijft wijzen op het verschil tussen begrotingsevenwicht en begrotingsdoelstelling.

5.2.2. *Opmerking van het Rekenhof over buffer van 100 miljoen euro in VAK en VEK*

Voor de nieuwe buffer van 100 miljoen euro in VAK en VEK moet men de opmerking van het Rekenhof over de rapportering in gedachten houden. Hiermee dreigt men in een grijze zone terecht te komen.

5.2.3. *Opmerking van het Rekenhof over meer transparantie rond de kapitaalparticipaties*

Het Rekenhof dringt ook aan op meer transparantie rond de kapitaalparticipaties. Het Vlaams Parlement moet nog een correctere rapportering krijgen over de 30 miljoen euro bij PMV die van bestemming veranderd is. Hierop is nog geen antwoord gekomen.

5.2.4. *Leefbaarheidsprojecten in de buurt van de Antwerpse ring*

Hij heeft ook nog een vraag over de nieuwe decreetsbepaling rond de leefbaarheidsprojecten in de buurt van de Antwerpse ring. De minister van Mobiliteit moet zijn herverdelingen dan wel uitvoeren vóór het einde van het begrotingsjaar. Bedoelt men daarmee 31 december? (instemming).

5.2.5. *Aanbeveling van het Rekenhof over het Vlaams Fonds voor de Lastendelging*

Hij stelt vast dat minister Bart Tommelein van plan is om de gevraagde opsplitsing voor het Vlaams Fonds voor de Lastendelging door te voeren. Dat zal de transparantie ten goede komen.

5.2.6. Strategisch forfait inzake de ziekenhuisfinanciering

Het Rekenhof zegt dat het INR een principiële goedkeuring gegeven heeft voor het strategisch forfait in het kader van de ziekenhuisfinanciering.

Wat betekent dat concreet? Moet het INR daarover nog overleggen met Eurostat?

5.2.7. Schuldnormering

Voor de schuldnormering wijst het Rekenhof expliciet op het verschil tussen de Europese norm en de schuldnormering van de Vlaamse Regering waarin de notie netto-actief een belangrijke rol speelt. Hij erkent wel dat de conceptnota over de schuldnormering een positief gesprek verdient.

5.2.8. Onderbenutting en de hogescholen en universiteiten

De geraamde onderbenutting stijgt sterk. In zijn toelichting gaat de minister ervan uit dat de consolidatie neutraal moet worden gehouden voor de hogescholen en de universiteiten. Daarom corrigeert hij de onderbenutting voor een aantal miljoenen. Is dat een realistische hypothese?

5.2.9. Het verschil tussen de beleidskredieten en de betaalkredieten stijgt

Het verschil tussen de beleidskredieten en de betaalkredieten stijgt van 314 naar 567 miljoen euro. De minister zal dat verschil van 253 miljoen euro wellicht in verband brengen met de ambitie van deze Vlaamse Regering om een investeringsregering te zijn. Uit de begroting blijkt evenwel dat dat niet altijd het geval is.

Bij de subsidies aan de gemeenten voor de rioleringen is er bijvoorbeeld een tekort van 78,4 miljoen euro. Dat heeft niet te maken met het spreiden van de investeringen in de tijd. De regering voorziet gewoon niet in de nodige kredieten om te voldoen aan haar betalingsverplichtingen. Zo zijn er nog vele andere kleinere verschuivingen. Hij vraagt zich dus af hoe dat bedrag van 257 miljoen euro werkelijk samengesteld is.

5.2.10. Koppeling van fiscale regularisatie aan hervorming erfbelasting en/registratierechten

De minister heeft het bedrag van de fiscale regularisatie geraamd op 25 miljoen euro, de helft van de federale raming voor 2017. De fiscale regularisatie werd ooit gekoppeld aan een hervorming van de erfbelastingen en/of de registratierechten. Matthias Diependaele had het toen over een budgettair neutrale operatie. Wordt die koppeling nog steeds gemaakt?

5.2.11. Berekening gewestbelastingen

Het Rekenhof heeft een aantal parameters en berekeningen gekregen die verband houden met de berekening van de gewestbelastingen. De spreker zou graag beschikken over die gegevens. Op basis daarvan hoopt hij bepaalde mededelingen en visies beter te kunnen beoordelen. Het Rekenhof vermoedt bijvoorbeeld dat de hervorming van de schenkbelasting een effect heeft op de gedaalde inkomsten voor de erfbelastingen. VLABEL stelt dan weer vast dat het bedrag van de erfbelastingen, nagelaten door mensen van tachtig jaar en ouder, in Vlaanderen lager ligt dan in de buurlanden.

5.2.12. ICT-investeringen bij VLABEL

Het Rekenhof merkt net als vorig jaar op dat er geen bijkomende kredieten zijn voor ICT-investeringen bij VLABEL. Dat is nochtans belangrijk in het kader van de overname van een aantal belastingen in het kader van de zesde staatshervorming.

5.2.13. Dienstencheques

Bij de dienstencheques ziet hij een tegengestelde tendens. De fiscale uitgaven stijgen met 20,3 miljoen euro, terwijl de uitgaven voor de dienstencheques zelf dalen met 23 miljoen euro. Hoe is dat te verklaren?

5.2.14. Uitgifteverschillen voor leningen

Op pagina 13 van de algemene toelichting staat dat er 10,1 miljoen euro minder nodig is voor leningen. Op pagina 60 is er echter sprake van een vermindering van 8,1 miljoen euro. Hoe is dat te verklaren?

5.2.15. Moratoriuminteresten voor VLABEL

Op pagina 58 voorziet de minister een extra krediet van een miljoen euro voor moratoriuminteresten voor VLABEL. Heeft dat te maken met een specifiek dossier?

5.2.16. Taxshift en de VIA-akkoorden met de non-profitsector

De minister erkent dat het bedrag van de taxshift niet eenvoudig te berekenen is. Toch zegt de Vlaamse Regering, in het kader van de onderhandelingen met de non-profitsector, dat die maar de middelen van de taxshift moeten aanwenden om de VIA-akkoorden te financieren. Dat is niet zo kies. Die instellingen kunnen dat bedrag namelijk ook niet berekenen.

5.3. Tussenkoms van Koen Van den Heuvel

5.3.1. Algemene economische situatie

Koen Van den Heuvel weet dat dit een geschikte tijd is om te investeren, gezien de lage rente, de aantrekkende conjunctuur en de uitdagingen waar de Vlaamse samenleving voor staat.

5.3.2. Schuldnormering voor de gezamenlijke Belgische overheid

De verwachting is dat de geconsolideerde schuld tegen het einde van dit jaar stijgt met een klein miljard euro. Dat valt al bij al nog mee. Het is goed dat Vlaanderen een schuldnorm geformuleerd heeft. Europa monitort echter de Belgische schuld, waar de Vlaamse schuld een onderdeel van is. Het Rekenhof stelt voor om de uitdaging die Europa formuleert voor de gezamenlijke Belgische overheid ook te vertalen in concrete schuld doelstellingen voor de deelstaten. Is dat al ter sprake gekomen in het Overlegcomité? Wat is de houding van de minister en van de hele Vlaamse Regering in deze?

5.4. Tussenkoms van Peter Van Rompuy

5.4.1. Aantrekkende economie

Peter Van Rompuy maakt uit deze begroting op dat de economie aantrekt. Dat blijkt onder meer uit de hogere ontvangsten van de indirecte personenbelastingen.

5.4.2. *Aanwending van de extra inkomsten*

Het overschot is op een voorzichtige manier verdeeld tussen een buffer en investeringen.

5.4.3. *Normering*

Het is een prestatie dat Vlaanderen dit jaar de strenge norm van het HRF haalt, ondanks Oosterweel. Met een begroting in evenwicht boekt Vlaanderen ook een positief primair saldo. Op termijn is dat de belangrijkste manier om de schuldgraad te doen zakken. De situatie voor het jaar 2017 ziet er in alle geval goed uit.

5.4.4. *Aantal schenkingen stijgt niet langer*

Het Rekenhof merkt op dat het aantal schenkingen niet langer stijgt. Hoe is dat te verklaren?

5.4.5. *Daling van de erfbelastingen*

Er is ook een daling in de erfbelastingen. De raming van de ontvangsten daalt met 55,9 miljoen, dus met vier percent, ten opzichte van de initiële raming en met 122 miljoen, dus met 8,3 percent tegenover de aangepaste raming voor 2016. Waarom is de stijging van het aantal schenkingen stilgevallen? Is er een verband tussen beide?

5.5. Tussenkomsst van Matthias Diependaele

5.5.1. *Rapport van het Rekenhof is laat ter beschikking gesteld*

Matthias Diependaele merkt op dat hij het rapport van het Rekenhof heel laat gekregen heeft, zodat hij het niet grondig kunnen doornemen heeft. Hij wil weten hoe dat komt.

5.5.2. *Begroting blijft op koers en Vlaamse Regering is een investeringsregering*

Op hoofdlijnen zit deze begroting goed. De begrotingsaanpassing gaat over vrij beperkte zaken. Deze Vlaamse Regering is, zoals beloofd, een investeringsregering. Er werd bespaard om te kunnen investeren.

5.5.3. *Intern Belgisch overleg over de schuldnorm*

Het Rekenhof spreekt over het overleg met betrekking tot de schuldnorm. Hij verzet zich daar niet tegen maar vindt dat Vlaanderen vooral naar de eigen boeken moet kijken. Het mag niet wachten op overleg dat nog heel lang kan aanslepen. Daarom heeft Vlaanderen beslist om een schuldnorm in te stellen. Over de taalgrens zijn de problemen van een heel andere orde.

5.5.4. *Hervorming van de erfbelasting*

De voornaamste vraag bij de hervorming van de erfbelasting is welke verlagingen er mogelijk zullen zijn. We moeten weten hoeveel er vererfd wordt naar derden, eerste en tweede lijn. Op basis daarvan kan de impact van de federale hervorming van het erfrecht berekend worden, zodat het duidelijker wordt hoever Vlaanderen kan gaan met de verlaging van de erfbelasting. Misschien is er niet alleen een hervorming nodig voor de hoogste tarieven. De schijven zijn namelijk niet meer aangepast sinds de jaren 1990, en dat heeft geleid tot een sluipende verhoging van die belasting, ook voor de lagere tarieven.

5.5.5. *Hervorming van de registratierechten*

Deze morgen las de spreker in de krant dat er nagedacht wordt over een hervorming van de registratierechten. Dat was inderdaad afgesproken in het Vlaamse regeerakkoord. Het artikel was een verzameling van verschillende ideeën. Men moet echter met heel wat elementen rekening houden. Als men het ki loslaat, en daar valt iets voor te zeggen, dan zal het in bepaalde streken moeilijker worden om een huis te verkopen omdat de registratierechten daar hoger zullen liggen. Als de woonbonus wordt afgeschaft, en daar is ook iets voor te zeggen, dan moet dat direct gekoppeld worden aan een verlaging van de registratierechten. De effecten van de woonbonus op de begroting blijven echter nog twintig jaar doorlopen, terwijl de verlaging van de registratierechten een onmiddellijk effect heeft. Gedurende twintig jaar zal er dus een tekort zijn. Het is goed dat er over die dingen nagedacht wordt, maar men moet een slag om de arm houden. Onrust moet in alle geval voorkomen worden. Zijn fractie wil zeker doorgaan met de hervorming van de registratierechten. Dat is echter een gevoelige materie. De huizenmarkt fluctueert snel en er zijn heel wat onzekere factoren, onder meer de rente.

5.6. Repliek van Daniël Vandendriessche

5.6.1. *Laattijdige verspreiding van het verslag van het Rekenhof*

Daniël Vandendriessche excuseert zich voor de laattijdige verspreiding van het verslag. Het verslag wordt goedgekeurd door de Nederlandse kamer van het Rekenhof. Om de een of andere reden kon er echter geen bijzondere Nederlandse kamer ingericht worden. Daarom gebeurde de goedkeuring in de gewone vergadering van de Nederlandse kamer van deze voormiddag. Dat verklaart de vertraging van een halve dag.

5.6.2. *Strategisch forfait ziekenhuisfinanciering*

Hij vermoedt dat het INR inderdaad akkoord gaat met het principe van de aanrekening op basis van een strategisch forfait. Dat verklaart het gebruik van het woord principieel. Hij zal dat wel nog eens nagaan.

5.7. Repliek van Frank Smet

5.7.1. *ESR-correcties*

Frank Smet deelt mee dat het Departement Financiën en Begroting zich heeft geëngageerd om een grotere leesbaarheid te realiseren in het verslag dat sinds 2016 wordt toegevoegd. Het Rekenhof kijkt uit naar de voorstellen tot verbetering.

5.8. Repliek van minister Bart Tommelein in verband met een krantenartikel over de hervorming van de registratierechten

Minister *Bart Tommelein* heeft het krantenbericht in verband met de hervorming van de registratierechten gelezen waar Matthias Diependaele naar verwijst. De hervorming van de registratierechten is opgenomen in het regeerakkoord. De Vlaamse Regering wil daar werk van maken. Hij heeft de indruk dat de journalist naar verschillende mensen gebeld heeft en dat hij op basis daarvan een samenvatting heeft gemaakt. Hij denkt dat men zich voor meer uitleg tot de journalist moet wenden.

6. Antwoorden op vragen van Matthias Diependaele op 9 mei 2017 omtrent enkele uitgaven opgenomen in de 45 miljoen euro aan nieuwe beleidsruimte

6.1. Rechtszaak tegen de stad Aalst

Minister *Bart Tommelein* verduidelijkt het bedrag van 1,1 miljoen euro voor de rechtszaak van de stad Aalst. Binnen het decreet Lokaal Cultuurbeleid van 13 juli 2001 was de variabele subsidie voor de cultuurcentra één van de subsidiemogelijkheden. De aanvraag van een aantal steden werd toen echter afgewezen. Enkele gemeenten hebben toen een juridische procedure opgestart, onder meer de stad Aalst. Het Hof van Beroep van Brussel heeft Aalst nu in het gelijk gesteld. In uitvoering van het arrest van 31 januari 2017 is de Vlaamse Gemeenschap verplicht om een schadevergoeding te betalen aan de stad Aalst. Daarom wordt er een bedrag van 1,1 miljoen euro uit de beschikbare beleidsruimte toegekend. Momenteel lopen er nog vier andere procedures. Het valt dus niet uit te sluiten dat de Vlaamse Gemeenschap in de toekomst nog aan andere gemeenten een schadevergoeding zal moeten betalen.

6.2. FoCI

De twee miljoen euro voor het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) wordt uitgetrokken voor de renovatie en herinrichting van de site Kunstencentrum STUK. De totale renovatiesubsidie bedraagt 2,4 miljoen euro. Er wordt dus 0,4 miljoen euro bijgepast uit de eigen beleidsruimte van het FoCI.

IV. 23 mei 2017

1. Repliek van minister Bart Tommelein op de vragenronde van 16 mei 2017

De minister verstrekt een aantal bijlagen (gegroepeerd onder bijlage 3) inzake de ontvangstenramingen 2017.

1.1. Vragen van Björn Rzoska en Jan Bertels over het verschil tussen de evenwichtsdoelstelling en het vorderingensaldo

Met betrekking tot het verschil tussen de evenwichtsdoelstelling en het vorderingensaldo gaf Björn Rzoska vorige week aan dat het, op basis van het verslag van een week eerder, onduidelijk bleef hoe wij als Vlaamse Regering redeneren om tot de stellingname van "een begroting in evenwicht" te komen. Ook Jan Bertels wees tevens op het verschil in benadering.

Welnu, voor de berekening van het ESR-vorderingensaldo neemt men alle ontvangsten en uitgaven op en komt daarmee tot de raming van een tekort van -71,3 miljoen euro.

Bij het aftoetsen van de evenwichtsdoelstelling neemt de regering evenwel twee elementen niet in rekening: de bouwkosten voor Oosterweel en de uitgaven met betrekking tot de ziekenhuisinfrastructuur die reeds voor de bevoegdheidsoverdracht hadden moeten aangerekend zijn. Die twee uitgaven staan dus wel degelijk in de begroting en geven mee aanleiding tot het ESR-vorderingensaldo, maar er wordt bij het aftoetsen van de evenwichtsdoelstelling abstractie van gemaakt om te bepalen of het begrotingsbeleid gezond is. Sowieso kan men concluderen dat bij het aftoetsen van de evenwichtsdoelstelling de Vlaamse begroting nog steeds in evenwicht is en blijft.

1.2. Bemerking van Björn Rzoska over de moeilijkheid om de rapportering van de Vlaamse Regering over de ESR-correcties op te volgen

De minister herhaalt wat hij vorige week reeds naar aanleiding van de bemerkingen van het Rekenhof aangaf. Het is zijn bedoeling om naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2018 een bijkomende stap te zetten in de uitwerking van het hoofdstuk ESR-correcties in de toelichting. Die bedoeling past in de stappen die de regering neemt naar aanleiding van de werkzaamheden van de werkgroep Leesbaarheid van de begroting van het Vlaams Parlement. Als nieuw te nemen stap denkt hij persoonlijk aan het per correctielijn weergegeven van begrotingscijfers, ESR-impact en ESR-correctie. Dat is uiteraard maar een voorstel dat in de werkgroep Leesbaarheid van de begroting verder kan worden besproken.

Verder merkt de minister op dat het Rekenhof momenteel weinig tot geen inhoudelijke bemerkingen heeft ten aanzien van de berekening van de ESR-correcties. De schommelingen die het lid aanhaalt in de ESR-correctie van de DBFM Scholen van Morgen hebben betrekking op het uitvoeringsresultaat 2016 en hadden te maken met het ingeschatte ritme van de bouwwerkzaamheden van het DBFM-programma.

Gelet op de hoegrootheid van het programma, kan een kleine ritmewijziging tot een afwijking van enkele tientallen miljoen leiden. Daarom moet de minister blijven wijzen op de toegenomen volatiliteit waaraan de Vlaamse begroting door de zesde staats hervorming en het verstrenge de begrotingstoezicht onderworpen is.

In de EDP-notificatie van het INR van maart 2017 werd het cijfer van het uitvoeringsrapport van februari ofwel -536,5 miljoen euro alleszins ongewijzigd overgenomen. Bij de begrotingsaanpassing 2017 wijzigt de ESR-correctie met 43,7 miljoen euro negatieve impact op het vorderingensaldo. Dat is opnieuw te wijten aan een update van de inschatting inzake de voortgang van de bouwwerkzaamheden, waarbij er een negatieve impact is op het vorderingensaldo van 36,5 miljoen euro maar er is echter ook een tweede verklarende factor bij de wijziging van de ESR-correctie voor de DBFM Scholen van Morgen. Het betreft de consolidatie van de DBFM-vennootschap zelf, wat een bijkomende negatieve impact genereert van 7,2 miljoen euro. Door deze consolidatie moet – kort gesteld – de positieve ESR-correctie anders berekend worden. Terwijl de positieve correctie voor de bouwcomponent binnen de beschikbaarheidsvergoeding lineair in rekening werd gebracht, verloopt dit na consolidatie via de afbetaling van de achterliggende lening en dus progressief. In de beginjaren van de contracten heeft dit een negatieve impact.

Een tweede, minder belangrijke factor betreft het gewijzigd aanrekeningsmoment voor de intercalaire intresten. Deze worden gedurende de bouwfase en dus iets vroeger aangerekend dan voor de consolidatie van de DBFM. Voor de consolidatie werden deze intercalaire intresten namelijk pas aangerekend bij oplevering van de school. Volgens de actuele stand van de uitvoering van het programma heeft deze laatste wijziging een beperkte, positieve impact tot gevolg.

Met betrekking tot de vraag welke risico's nu nog bij de privé zitten wenst hij te benadrukken dat er door de consolidatie van de DBFM-vennootschap geen risico's verschoven zijn. Juridisch-technisch is er aan de risico-verdeling niets gewijzigd. Op basis van de economische realiteit hebben Eurostat en INR evenwel geoordeeld dat de activa (ofwel de scholen) en nu ook de projectvennootschap statistisch bij de overheid geregistreerd moeten worden.

De heer Rzoska verwijst in zijn reactie inzake de ESR-correcties bovendien op de moeilijkheid om de EDP-notificatie van maart te vatten. De minister denkt dat het te ver zou leiden om de beperkte verschillen tussen het uitvoeringsrapport van februari – zoals door het ambtelijk monitoringcomité opgemaakt – en de EDP-notificatie allemaal individueel te gaan bespreken. Waar hij wel op wil wijzen,

is het feit dat het uitvoeringsrapport van het ambtelijk monitoringcomité een tekort raamde van -164,7 miljoen euro, en de EDP-notificatie uitgaat van -167,7 miljoen euro, ofwel een afwijking van per saldo slechts 3 miljoen euro. Hij beseft dat dit deels een nettoresultaat van bijkomende plussen en minnen is, maar anderzijds vindt hij het toch een pluim voor zijn administratie en kabinet waard om de ESR-benadering zo correct mogelijk te proberen benaderen.

Jammer genoeg kan men ook niet anders dan vaststellen dat de ESR-reglementering een statistische benadering is en dus effectief correcties behoeft ten aanzien van de te machtigen begroting. Zoals daarnet aangegeven zal hij het groeitraject om de informatie omtrent de benodigde ESR-correcties verder te ontsluiten en te verduidelijken, onverwijld voortzetten.

1.3. Vragen van Björn Rzoska, Jan Bertels en Peter Van Rompuy over de raming van de ontvangsten van de erfbelastingen

Björn Rzoska ging vervolgens in op de raming van de ontvangsten uit gewestelijke belastingen. Zijn eerste bemerking, ook gemaakt door de heren Bertels en Van Rompuy, handelt over de daling van de raming van de inkomsten uit erfbelastingen met 56 miljoen euro ten opzichte van de initiële begroting. Allen stellen zich ook de vraag of er geen onderzoek nodig is naar het effect van de hervorming van de onroerende schenkingsrechten op ontvangsten uit de erfbelastingen. Jan Bertels vraagt zich tot slot ook nog af waarom het bedrag van erfenissen nagelaten door mensen van 80 jaar en ouder lager ligt.

Vorige week is de minister in zijn eerste replek ten aanzien van de opmerkingen van het Rekenhof reeds ingegaan op de bijstelling van de erfbelastingen. Hij herneemt deze passage even, want uiteindelijk zat het antwoord op de geuite bemerkingen er reeds in vervat. Belangrijkste verklaring van de bijstelling van de raming ten opzichte van de initiële begroting betreft de bijstelling van de evolutie van het gemiddeld belastingbedrag per overlijden. Nu het begrotingsjaar 2016 is afgelopen, kan voor het eerst een evaluatie van de evolutie ten opzichte van het eerste aanslagjaar 2015 worden opgemaakt. Hieruit blijkt dat de evolutie in 2016 ten opzichte van het voorgaande jaar 0,3% bedraagt en dus positief is. Het is op basis van deze vaststelling dat ook de raming van de inkomsten in 2017 werd bijgesteld.

Gelet op het feit dat de hervormde schenkbelastingen, ingevoerd in juli 2015, enkel betrekking heeft op onroerende schenkingen en er een progressievoorbehoud van 3 jaar is ingesteld, lijkt het weinig waarschijnlijk dat de hervorming van de schenkbelasting reeds een significant effect had op de erfbelastingen voor het aanslagjaar 2016. Wel is er het vermoeden dat successieplanning in het algemeen, al dan niet via onroerende schenking, meer en meer ingeburgerd raakt, onder andere gelet op de hoge tarieven voor erfbelasting in zijlijn. Dat is ook een van de redenen waarom de hervorming van de erfbelasting zich opdringt.

Als antwoord op de vraag van de heer Bertels waarom het nagelaten belastbaar vermogen vanaf de leeftijd van 80 jaar een dalende trend vertoont, verwijst hij naar hetgeen de woordvoerder van de Vlaamse Belastingdienst in het artikel van 28 maart 2017 reeds aangaf, maar waarbij hij tegelijk benadrukte dat hij er geen harde uitspraken over kon doen: "Mogelijk heeft het te maken met de stijgende verzorgingskosten in Vlaanderen na 85 jaar. Hoogbejaarden komen vaker in een rusthuis terecht en die zijn duur."¹. Een andere verklaring die de woordvoerder

¹ De Standaard van 28 maart 2017, uitspraak van Kris Desagher, woordvoerder van de Vlaamse belastingdienst:
http://www.standaard.be/cnt/dmf20170327_02802673?shareid=46a3ed8c521bf8332641c92baba5d70e6fb537e583b75be864cae004cfcf4d507ab6279b124050b1a3a3584786080735b214a065ae93d6a851f28bac9a95afce1d6c6883d3971c93a269db7c3dc731d7.

aangaf, is dat vanaf die leeftijd Vlamingen meer anticiperen op de erfbelastingen door actief aan vermogensplanning te doen.

Dat sluit ook aan op hetgeen de minister daarnet aangaf en wijst nogmaals op het belang van een hervorming van de tarieven van de erfbelastingen, die als onrechtvaardig worden beschouwd.

Tot slot wenst hij nog aan te geven dat het Rekenhof in zijn rapport beaamt dat vergeleken met de realisaties 2016 er in 2017 nog steeds een stijging van ontvangsten verwacht wordt met 22,8 miljoen euro. Als minister van Financiën en Begroting is hij ervan overtuigd dat het in het algemeen belang is om voorzichtige ramingen te hanteren. In het andere geval zou er uiteraard ook de nodige kritiek zijn.

1.4. Vraag van Björn Rzoska en Peter Van Rompuy over de ontvangsten uit schenkbelastingen

De tweede bemerking van Björn Rzoska, waarbij Peter Van Rompuy zich aansloot, heeft betrekking op de ontvangsten uit schenkbelastingen. Vraag die wordt gesteld is of de piek met betrekking tot de onroerende schenking voorbij is. De minister stelt beide heren gerust. De piek is niet voorbij, maar er is een stabilisatie op een zeer hoog niveau aan ontvangsten uit schenkingsrechten. Hij voegt hiertoe enkele grafieken toe aan het verslag.

Qua aantal schenkingen kan hij het volgende meegeven op basis van cijfers van het notariaat. Zoals men kan vaststellen is het aantal onroerende schenkingen ten opzichte van de periode voor de aankondiging van de hervorming met een factor 2 à 3 toegenomen. Ook in Brussel, dat een quasi gelijkaardige hervorming heeft doorgevoerd, evenwel zonder progressievoorbehoud, ziet men dat de hervorming in een toename van het aantal schenkingen met een factor 2 tot 3 heeft geresulteerd. In Wallonië, waar de hervorming minder verregaand is, is een beperktere impact met een factor 1 tot 1,5 waarneembaar.

Als men naar de evolutie van het aantal roerende schenkingen gaat kijken, kan men vaststellen dat er na de hervorming in elk gewest een – zij het zeer beperkte – impact is ten aanzien van de roerende schenkingen. Dat is ook logisch en wordt – naast het feit dat een onroerende schenking een meer realistische optie is geworden – ook verklaard door het feit dat het progressievoorbehoud in Vlaanderen enkel van toepassing is bij onroerende schenkingen.

Concluderend kan men vaststellen dat het aantal onroerende schenkingen stabiliseert op een hoog niveau, dat lichtjes onder de piekperiode november 2015 tot en met juli 2016 zit. Het aantal roerende schenkingen blijft ondanks de impact van de hervorming quasi op niveau en neemt lichtjes toe ten opzichte van de periode net na de hervorming.

Wat de ontvangsten uit schenkbelastingen betreft, valt op dat hun hervorming, die in elk gewest is doorgevoerd, voornamelijk in Vlaanderen tot een substantieel hogere ontvangst heeft geleid. Van een afname van ontvangsten – of het niet werken van de Laffercurve – is momenteel dan ook nog geen sprake. Het enige wat bij de begrotingsaanpassing is bijgesteld, betreft de inschatting van het aantal transacties. Die heeft de regering voorzichtigheidshalve op hetzelfde niveau als de realisatie 2016 gehouden.

Tot slot geeft de minister met betrekking tot de relatie van het aantal onroerende schenkingen en de ontvangsten uit de erfbelasting toch nog het volgende mee. Een heel belangrijke component aan bijkomende ontvangsten is moeilijk meetbaar, maar wel meer dan relevant, meer bepaald het feit dat slapend patrimonium wordt geactiveerd. Het is die activatie die ervoor zorgt dat mensen vroeger kunnen

starten met renoveren en vervolgens ook bijvoorbeeld een pand doorverkopen. Al die handelingen zorgen voor economische groei en dus bijkomende belastinginkomsten voor alle overheidsniveaus. Verder zorgt deze maatregel er ook voor dat er versneld aan energie-efficiënte renovaties kan worden gewerkt en dat mensen in reeds bestaande verkavelingen kunnen (blijven) wonen. Hij denkt dan ook dat het van belang is om maatregelen niet enkel te analyseren via twee lijntjes in de begroting, maar ook het ruimer kader te zien van een fiscaal stimulerend beleid.

1.5. Vraag van Jan Bertels en Björn Rzoska over de mogelijke impact van de lagere inschatting van de inkomsten van de fiscale regularisatie in 2017 ten aanzien van de hervorming van de erfbelasting

Een derde bedenking van Björn Rzoska en tevens van Jan Bertels betrof de mogelijke impact van de lagere inschatting van de inkomsten van de fiscale regularisatie in 2017 ten aanzien van de hervorming van de erfbelasting. Kort gesteld wenst de minister aan te geven dat het veel te vroeg is voor conclusies op dat vlak. Hij verklaart zich nader. De raming voor 2017 stemt – zoals in de toelichting weergegeven – overeen met de hoegrootheid van de federale raming inzake de opbrengst van de niet-splitsbare bedragen.

Inhoudelijk zijn er ook twee redenen waarom de regering voor 2017 veiligheids-halve ook naar die 25 miljoen is geëvolueerd. Zoals men weet stond vandaag de bespreking van het samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest en de federale overheid op de agenda van deze commissie. Naarmate de datum van de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord opschuift doorheen het jaar 2017, verkleint logischerwijs de verwachte opbrengst uit de fiscale regularisatie.

Er speelt echter nog een tweede effect. In het verleden is gebleken dat belastingplichtigen vaak lang wachten doorheen het jaar om hun aanvraag tot regularisatie in te dienen. Dat heeft tot gevolg dat naarmate een tussentijdse deadline nadert, de stroom van aanvragen tot regularisatie plots toeneemt, waardoor er bij het behandelende federale contactpunt en tevens ook bij VLABEL een overload aan dossiers ontstaat. Volgende deadline is eind dit jaar, gelet op het hoger tarief dat vanaf 1 januari 2018 in werking treedt. De verwerking van de bedoelde overload neemt uiteraard de nodige tijd in beslag waardoor de afhandeling van de dossiers zich gedeeltelijk na 31 december situeert en de opbrengsten zich over twee begrotingsjaren spreiden.

Als conclusie kan hij dan ook meegeven dat de raming 2017 voor wat betreft de opbrengsten uit de fiscale regularisatie, alleszins een voorlopig cijfer is en zeker niet de ingeschatte opbrengst op jaarbasis reflecteert.

1.6. Vraag van Matthias Diependaele over de impact van de federale hervorming van het erfrecht op het aantal erfenissen in de zijlijn

De heer Diependaele ging in op het feit dat niet enkel de regularisatie, maar ook de hervorming van het erfrecht, die op federaal niveau door minister Geens wordt behartigd, tot meer erfenissen in de zijlijn aanleiding kan of zal geven. Dat zorgt er uiteraard ook voor dat er meer ontvangsten te verwachten zijn, die ook voor de hervorming kunnen worden ingezet.

Voor de gedetailleerde cijfers over vermogens die door broers, zussen en andere geërfd worden, verwijst de minister naar zijn antwoord op *Schriftelijke Vragen* VI.Parl. 2016-17, nr. 199 van mevrouw Katrien Schryvers van 21 februari 2017 aan minister Bart Tommelein. Om de impact van de federale hervorming van het erfrecht op de erfbelasting en de voorgenomen modernisering te kunnen inschatten, wordt momenteel de nodige informatie verzameld. Tevens wordt onderzocht of de impact budgettair kan worden gesimuleerd. Eventuele positieve effecten op de inkomsten

uit de erfbelasting worden uiteraard meegenomen in de evaluatie van de verschillende scenario's tot modernisering van de erfbelasting.

Zoals hij reeds meermaals toelichtte is en blijft voor hem het einddoel van de moderniseringsoefening dat gestreefd wordt naar een billijke en lagere erfbelasting, die rekening houdt met de hedendaagse samenlevingsvormen.

1.7. Bemerkingen van Koen Van den Heuvel, Björn Rzoska, Jan Bertels en het Rekenhof over de Vlaamse schuldnormering

Björn Rzoska en Jan Bertels wijzen er beiden op dat de Vlaamse schuldnormering niet conform de Europese regels zou zijn. Koen Van den Heuvel vroeg zich in dit kader af of het verdelen van schulddoelstellingen reeds aan bod is gekomen op het Overlegcomité en hoe hijzelf en de Vlaamse Regering daartegenover staan. Matthias Diependaele gaf dan weer aan dat we best niet wachten op dat overleg. Er zijn binnen België momenteel geen specifieke schulddoelstellingen voor gemeenschappen en gewesten. De HRF focust momenteel op de endogene schuldevolutie op basis van het begrotingsresultaat en niet op de exogene schuldevolutie omwille van grotendeels ESR-8-transacties.

Het Rekenhof heeft zelf gewezen op het feit dat de HRF ook best een specifieke schuldnormering zou ontwikkelen, wat tot op heden dus niet het geval is. Ook op het Overlegcomité is deze problematiek nog niet aan bod gekomen. Een standpunt van de Vlaamse Regering met betrekking tot deze problematiek is er tot op heden niet. De Vlaamse Regering heeft zich uiteraard wel akkoord verklaard met de conceptnota inzake schuldnormering. Het is zijn persoonlijke opinie dat Vlaanderen tot nader order best zijn eigen dubbele en orthodoxe normering aanhoudt, die vertrekt van een beperking van de globale schuldevolutie, en het behoud van een netto-actief-positie.

Zoals ook reeds bij de bespreking van de initiële begroting weergegeven, is het behoud van een netto-actief-positie in de feiten het equivalent van de ambitie van een nulschuld ten tijde van een minder doorgedreven toepassing van het ESR conform de ESR95 in de plaats van ESR2010-regels. Sowieso moet men zich ervan bewust zijn dat op het moment dat we ons zouden moeten inschakelen in een beperking van de evolutie van de globale schulddoelstelling, we ook de huidige publieke financiering van de sociale huisvestingssector via VMSW en VWF in vraag zullen moeten stellen of toch minstens moeten overgaan tot het effectiseren van de huidige leningen die zijn verstrekt aan sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale ontleners. In elk geval zal dit bij gelijkblijvende ambities inzake ondersteuning van sociale huur- en koopsector, waarin voorzien is in het Grond- en Pandendecreet, ook tot hogere financieringskosten en dus met andere woorden een beperktere beleidsruimte voor ander beleid leiden, terwijl het risico van het financieren van deze sector quasi nihil is. De minister hoopt dat iedereen zich bewust is van de hogere kosten als men een dergelijk debat begint.

1.8. Vraag van Björn Rzoska over de afname van de financieringsbehoeften bij VMSW, VWF en School Invest.

Björn Rzoska had tot slot nog een vraag over de financieringsbehoefte bij VMSW, VWF en School Invest. Voor VMSW en VWF is de afname in de financieringsbehoefte te verklaren door de combinatie van de volgende factoren. In 2016 waren de uitbetalingen van leningen aan gezinnen en SHM's lager dan begroot. Voor VMSW was er een vertraging in het uitbetalingsritme en voor het VWF waren er minder dossiers en een toename van het aantal vervroegde terugbetalingen.

In het huidige systeem van interne financiering bij de Vlaamse overheid kunnen de VMSW en het VWF veel sneller over de middelen beschikken dan in het oude

systeem van bancaire leningen die via een lange procedure van overheidsopdrachten diende te gebeuren. Daardoor dienen er minder middelen gebufferd te worden op zichtrekeningen, waarop momenteel eerder negatieve rentevoeten van toepassing zijn dan positieve. Zowel de lagere interne cashbehoefte als het performantere cashmanagement bij zowel VMSW en VWF, geven aanleiding tot een afname van de op te vragen middelen bij de Vlaamse overheid.

Met betrekking tot School Invest is er een grote afhankelijkheid van het ritme van de uitvoering van het project. Dit is trouwens ook het geval bij het bepalen van de hoegrootheid van de ESR-correctie zoals daarnet reeds aangegeven. Een kleine vertraging of versnelling van de opleveringen van de scholen beïnvloedt uiteraard eveneens de financieringsnoden. De aanpassing is gebaseerd op de laatst gekende stand van zaken rond de schoolprojecten.

1.9. Vraag van Jan Bertels over de buffer van 100 miljoen euro

Jan Bertels verwees naar een opmerking van het Rekenhof over de buffer van 100 miljoen euro in VAK en VEK. Daarvoor verwijst de minister naar hetgeen hij vorige week ook al heeft meegedeeld. Artikel 19 van het Rekendecreet, dat kan gebruikt worden voor uitzonderlijke of onvoorzienbare uitgaven, voorziet in een onmiddellijke rapportage aan het Vlaams Parlement en het Rekenhof. Artikel 20 van het Rekendecreet voorziet ook in een rapporteringsplicht. Meer specifiek bepaalt paragraaf 5 van artikel 20 dat alle beslissingen tot herverdeling binnen vijftien kalenderdagen door de Vlaamse Regering meegedeeld en verantwoord moeten worden aan het Vlaams Parlement, met afschrift aan het Rekenhof.

De conclusie is dat de Vlaamse Regering in beide gevallen verantwoording moet afleggen. Een VAK/VEK-buffer is bovendien niet nieuw en heeft vroeger ook al bestaan. In 2013 werd er bij de begrotingsaanpassing ook een VAK/VEK-buffer voor tegenvallende inkomsten en/of onverwachte uitgaven van 150 miljoen euro aangelegd (basisallocatie CB024), zoals blijkt uit de memorie van toelichting van de begrotingsaanpassing 2013.

1.10. De bemerking van Jan Bertels over de transparantie rond de kapitaalparticipaties ten gevolge een opmerking van het Rekenhof in zijn rapport bij de BC 2017

Jan Bertels ging ook in op een opmerking van het Rekenhof over meer transparantie rond de kapitaalparticipaties. Het bedrag van 30 miljoen euro kapitaalsverhoging van Fidimec werd aangerekend op de 150 miljoen euro aan vastleggingskredieten die vrijgekomen zijn naar aanleiding van de integratie van het Vlaams EnergieBedrijf (VEB) in PMV. Deze 150 miljoen euro staat gelijk aan het niet-volgestorte – en dus ook niet meer benodigd gedeelte – van het initieel voorziene kapitaal voor het VEB ten belope van 200 miljoen euro.

Van de 150 miljoen euro werd reeds 37,5 miljoen euro aangewend voor een kapitaalsverhoging bij PMV. De overige kredieten waren derhalve onbelast en konden dus vrij aangewend worden. Door een materiële vergissing werd in het boekhoudsysteem een nieuwe vastlegging van 30 miljoen euro genomen op het betrokken begrotingsartikel in plaats van een herbestemming van de resterende vastlegging van 112,5 miljoen voor het VEB door te voeren. Er wordt onderzocht met de boekhouding of dit nog rechtgetrokken kan worden.

1.11. Vraag van Jan Bertels over de onderbenutting bij hogescholen en universiteiten

Jan Bertels vroeg zich ook af of de onderbenutting bij hogescholen en universiteiten een realistisch gegeven was. Hierbij dient de minister erop te wijzen dat de

bijkomende onderbenutting voor hogescholen en universiteiten reeds toegepast en besproken werd bij de begrotingsopmaak 2017. Het is naar aanleiding van het voor de eerste maal volledig consolideren van de hogescholen en universiteiten, dat er ook een bijkomende onderbenuttingsraming benodigd was om de consolidatie neutraal te laten verlopen en geen onnodige sanering door te voeren.

Met het neutraal laten verlopen van de consolidatie bedoelt de regering in de feiten dat zij de impact op het vorderingensaldo gelijk houdt aan de toelagen die aan de hogescholen en universiteiten worden verstrekt. De voorbije drie jaren bleek dat er ten opzichte van deze toelagen nog steeds een onderbenutting was: 47 miljoen euro in 2014, 79 miljoen euro in 2015 en 74 miljoen euro in 2016. De impact van de consolidatie op het vorderingensaldo was de voorbije drie jaar in uitvoering dus positief, terwijl er op basis van de ontwerpbegrotingen steeds een negatieve impact bleek. Er zijn geen signalen dat die trend opeens bruusk zou omslaan.

1.12. Bemerking van Jan Bertels dat het verschil tussen beleids- en betalingskredieten toeneemt

Jan Bertels uitte ook zijn bezorgdheid over het feit dat het verschil tussen de beleidskredieten en de betaalkredieten toeneemt. De minister stelt hem gerust. De belangrijkste reden is inderdaad dat de Vlaamse Regering de ambitie heeft en waarmaakt om een investeringsregering te zijn. Het is omwille van praktische uitvoeringsmodaliteiten dat niet elk vastleggingskrediet direct ook tot een betaal-krediet noopt.

Zoals bij elke begrotingsronde werd de betaalkalender bij de begrotingsaanpassing 2017 opnieuw ingeschat en verfijnd. Zoals aangegeven in de tabel netto-beleidsruimte en in de toelichtingen per beleidsdomein, blijken er minder betaalkredieten nodig voor 2017 dan waarin voorzien was bij begrotingsopmaak. In de tabel netto-beleidsruimte wordt daarover meer detail gegeven voor een bedrag van meer dan 100 miljoen euro.

De daling van de noodzakelijke betaalkredieten was bij de initiële begroting trouwens ook impliciet aangekondigd. Bij de onderbenuttingsraming werd bij de initiële begroting namelijk 50 miljoen aan bijkomende onderbenutting ingeschat vanwege het nieuw op te starten beleid. Deze 50 miljoen euro aan bijkomende onderbenutting is nu, mede wegens het fijn stellen van de betaalbehoeften per begrotingsartikel, ook geschrapd bij het berekenen van de onderbenutting.

Daarnaast is bij de begrotingsaanpassingen in een aantal eenmalige vastleggingskredieten voorzien, waarvoor nog geen of slechts in beperkte mate betalingskredieten noodzakelijk zijn in 2017. Ook daarvoor verwijst de minister naar de tabel netto-beleidsruimte, waaruit kan afgeleid worden dat het gaat om een toename van de beleidskredieten met 150 miljoen euro. Gecombineerd kan men dus in de tabel netto-beleidsruimte het bedrag van 257 miljoen euro quasi integraal terugvinden.

1.13. Opmerking van Jan Bertels over het door het Rekenhof vastgesteld tekort aan betalingskredieten bij de subsidiëring van gemeentelijke rioleringen

Daarnaast merkt de heer Bertels op dat er volgens het rapport van het Rekenhof in 78,4 miljoen euro te weinig betaalkredieten zou voorzien zijn voor de subsidiëring van gemeentelijke rioleringen. Het Rekenhof baseert zich daarvoor op de betaalkalender, die neergelegd is bij de jaarrekening 2016 en waar de vereffeningsbehoefte voor 2017 geraamd wordt op 157,1 miljoen euro, terwijl de begroting in een bedrag van 78,7 miljoen voorziet.

De betaalkalender die opgenomen is in de jaarrekening heeft geen controle door begrotingsdiensten doorlopen en is momenteel bijgevolg een niet-gevalideerde raming van de betaalbehoefte. Zo werd in de jaarrekening 2015 een geraamde betaalbehoefte voor 2016 opgenomen van 121 miljoen euro. In de begrotingsaanpassing 2016 werd daarvoor een bedrag opgenomen van 78 miljoen euro, terwijl er in uitvoering een bedrag van 61 miljoen euro betaald werd in 2016. Ook in 2014 en 2015 bedroegen de betaalluitgaven slechts 68 miljoen euro respectievelijk 59 miljoen euro. Momenteel staat er in de begroting een bedrag van 79 miljoen euro, waarbij dus al rekening wordt gehouden met een toename ten opzichte van voorgaande jaren.

De minister is tot slot het begrotingsvoorstel met betrekking tot deze begrotingspost gaan opzoeken in het Buteo-systeem. Dat bevat de begrotingsvoorstellen zoals ingediend door de bevoegde administratie en kabinetten en staat tevens ter beschikking van het Rekenhof in het kader van zijn begrotingsonderzoek. Hij kon daarbij vaststellen dat er op de technische bilaterale geen enkele wijziging aan het begrotingsvoorstel is doorgevoerd en dat met andere woorden het huidige krediet door administratie en kabinet Leefmilieu zelf is voorgesteld. De begrotingsactoren hebben het voorstel, wegens realistisch van aard, dan blijkaar ook aanvaard.

Dat alles bewijst dat de betaalkalender in de jaarrekening geen kritische controle doorlopen heeft, noch intern door bevoegde administratie en kabinet, noch door de begrotingsactoren. Hij denkt dat het wijs zou zijn om er dan ook niet teveel belang aan te hechten. Globaal gezien spreekt het voor zich dat er sowieso wel ergens binnen de actueel voorliggende begrotingsaanpassing enkele begrotingsposten zullen zijn waar er onvoldoende betaalkredieten ingeschreven zijn. Daarvoor heeft men evenwel ruime herverdelingsmogelijkheden binnen het beleidsdomein en een VEK-buffer voor herverdelingen over beleidsdomeinen heen ter beschikking.

1.14. Vraag van Jan Bertels over de ICT-middelen voor VLABEL

De heer Bertels vraagt zich af of er voldoende middelen ter beschikking zijn voor de noodzakelijke ICT-investeringen die VLABEL dient uit te voeren naar aanleiding van de geplande overname van de inning van de belastingen voor spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen. Als minister van Financiën en Begroting wil hij graag het goede voorbeeld geven door niet voor elke kredietbehoefte automatisch extra kredieten op te vragen en toe te kennen.

Dat is een makkelijke oplossing, maar voor de belastingbetaler een slechte. In eerste instantie vraagt hij zijn administraties om voortdurend te streven naar een optimale aanwending van de bestaande kredieten. Ook in het verleden werd dat gezonde principe maximaal gehanteerd. Zo zullen bijvoorbeeld de investeringen die nodig zijn voor het overzetten van de onroerende voorheffing van het oud Vlaams Fiscaal Platform naar het nieuw Vlaams Fiscaal Platform, ook binnen de bestaande kredieten opgevangen worden.

Voor de overname van de belasting op spelen en weddenschappen en de belasting op automatische ontspanningstoestellen zal er eveneens in eerste instantie gewerkt worden binnen het reguliere budget. De Vlaamse Belastingdienst is gestart met het overnametraject op 1 januari 2017. De overname van de dienst is voorzien op 1 januari 2019. Het zwaartepunt van de ICT-investeringen zal in 2018 vallen. Eventuele extra investeringsbehoeften voor 2018 zullen indien nodig meegenomen worden in de besprekingen over de begrotingsopmaak 2018. De kosten van 2017 zullen alleszins opgevangen worden binnen het regulier ICT-budget van de Vlaamse Belastingdienst.

1.15. Bemerking van Jan Bertels over de dienstencheques

Collega Bertels stelde ook een tegengestelde tendens vast in de ramingen van de subsidies en fiscale uitgaven voor dienstencheques. De minister begint met aan te geven hoe de ramingen voor beide uitgaven tot stand komen: de raming voor de subsidie-uitgaven voor dienstencheques gebeuren door de Vlaamse administratie terwijl de ramingen voor de fiscale uitgaven voor de dienstencheques nog steeds gebeuren door de FOD Financiën.

De tegengestelde beweging blijkt voornamelijk te wijten aan een fout in de raming van de FOD Financiën bij de begrotingsopmaak 2017. Uit overleg met de federale overheid is gebleken dat men de uitgaven voor belastingkredieten de dienstencheques was vergeten. In aanslagjaar 2015 waren deze belastingkredieten goed voor 20,6 miljoen euro, wat dus de belangrijkste verklaring is voor de toename van het krediet voor fiscale uitgaven met 20,3 miljoen euro. Het is dus het krediet dat stijgt, niet de verwachte uitgaven.

1.16. Vraag van Jan Bertels over de rente-uitgaven

Collega Bertels wees ook op het verschil in bedragen die in de algemene toelichting vermeld werden met betrekking tot rente-uitgaven. De bijstelling met -10,1 miljoen euro betreft de bijstelling van de kosten op het rente-artikel waarvan -8,1 miljoen euro uitgifteverschillen. In de toekomst streeft de minister naar een nog concretere afstemming tussen de tabel beleidsruimte en de andere hoofdstukken in de algemene toelichting.

1.17. Vraag van Jan Bertels over de moratoriumintresten

Tot slot merkte de heer Bertels ook op dat er in 1 miljoen aan bijkomende moratoriuminteressen voor VLABEL werden voorzien. Het lid vroeg zich af in welk kader deze extra kredietbehoefte ontstond. Welnu, het betreft moratoriumintresten die moeten betaald worden naar aanleiding van geschillen met betrekking tot het zogenaamde verrekenbeding. Ze vloeien voort uit de uitspraak van het Hof van Cassatie van 24 maart 2017.

1.18. Vraag van Jan Bertels over de term Buteo

Op verzoek van Jan Bertels legt Bart Tommelein nog uit dat Buteo de begrotingsdatabank is, genoemd naar de wetenschappelijke term voor buizerd.

V. 30 mei 2017

1. Toelichting door minister Bart Tommelein bij het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016 (*Parl.St. VI.Parl. 2016-17, nr. 32/1*)

1.1. Vier blikvangers

Bart Tommelein licht het rapport toe, dat vier blikvangers telt (zie ook bijlage 4).

Voor het eerst sinds 2012 is de Vlaamse overheid terug op de internationale kapitaalmarkt gekomen met een benchmarkuitgifte. De minister geeft ter informatie mee dat de Vlaamse overheid vorige week woensdag opnieuw een dergelijke benchmarkuitgifte gedaan heeft met gunstig gevolg.

Verder heeft de Vlaamse overheid dankzij haar goede financieel beheer in 2016 haar gunstige rating weten te behouden.

De geconsolideerde schuld is in 2016 verder toegenomen, wat voornamelijk het gevolg is van de overname van de ziekenhuisfinanciering in het kader van de zesde staatshervorming.

Tot slot werd door het toenemende belang van de evolutie van de geconsolideerde schuld een schuldnorm ingesteld op basis van twee doelstellingen.

1.2. Evolutie van het netto te financieren saldo

Figuur 7 van het rapport (p. 14) geeft een overzicht van het gecumuleerde netto te financieren saldo van 2016 en vergelijkt dat met de drie voorgaande jaren. Voor de vergelijkbaarheid wordt voor elk jaar de aanvangspositie terug op 0 gezet. De jaarlijks terugkerende knikken in de maanden januari, april, juli en oktober zijn het gevolg van de doorstorting van de dotatieschijven aan de gemeenten vanuit het Gemeentefonds.

Het gecumuleerde netto te financieren saldo is in 2016 beduidend hoger dan in vorige jaren. Dat is te wijten aan de beslissing van de Vlaamse Regering om sinds midden 2015 geconsolideerde instellingen direct te financieren in plaats van hun financiering te waarborgen. In 2016, het eerste volledige jaar dat deze interne financiering plaatsvond, trad daarom een grotere financieringsbehoefte op. Om die reden ligt de lijn voor 2016 beduidend lager dan de vorige jaren en is het resultaat daarmee in feite niet vergelijkbaar.

Naast de impact van Gemeentefonds en directe financiering heeft in 2016 het resultaat van de thesaurieverrichtingen van de opcentiemen op de onroerende voorheffing, en dat voor rekening van gemeenten en provincies, een belangrijke rol gespeeld in de evolutie van het netto te financieren saldo. In plaats van tijdelijke kasoverschotten in de periode juli tot december, was er nu sprake van een tijdelijk kastekort in diezelfde periode, met nog een beperkte uitloper in januari 2017. De minister onderstreept wel dat het op het vlak van het ESR-resultaat de vertraging geneutraliseerd is geworden door het INR.

1.3. Het schuldbeheer in 2016

Als men kijkt naar de door het Vlaamse ministerie van Financiën en Begroting gehanteerde schuldinstrumenten, dan ziet men in de eerste plaats dat het EMTN-programma (voor externe financiering op lange termijn) het belangrijkste instrument was en blijft (tabel 3, p. 22). In 2016 kwam de grote EMTN-uitgifte uit 2009, die was aangegaan ter financiering van de steunverlening aan KBC, op de eindvervaldag voor een bedrag van 1,25 miljard euro.

Eind 2015 had KBC de resterende Vlaamse staatssteun terugbetaald. De middelen werden toen gebruikt om de zichtrekening aan te zuiveren en op korte termijn voor 1 miljard euro te beleggen bij de federale overheid. In 2016 werden deze middelen gebruikt om een grote EMTN-uitgifte uit 2009 die op haar eindvervaldag kwam, terug te betalen, zonder dat daarvoor een herfinanciering diende te gebeuren. Daarnaast werd in het najaar van 2016, voor het eerst sinds 2012 een nieuwe benchmark-uitgifte gelanceerd voor een bedrag van 1,25 miljard euro en dat voornamelijk om de directe financiering voor het Vlaams Woningfonds, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en School Invest te kunnen honoreren. Deze benchmark-uitgifte werd opgevolgd door nog enkele, private plaatsingen via EMTN ten belope van 315 miljoen euro en twee Schuldschein-uitgiftes voor een totaal van 37,5 miljoen euro.

Sinds 2009 beschikt de Vlaamse overheid naast de externe financiering via EMTN ook over een Belgian Commercial Paper (BCP) programma. Dat werd toen opgezet om tijdelijke kastekorten te kunnen opvangen. Als gevolg van de negatieve korte-

termijnrentevoeten op de kapitaalmarkt werd in 2015 sterk ingezet op BCP als goedkoper of zelfs opbrengsten genererend alternatief voor de financiering dan een financiering via de zichtrekening. Ook in 2016 kon de Vlaamse overheid nog steeds lenen aan negatieve rentevoeten op korte termijn. Eind 2016 stond er voor 250 miljoen euro aan BCP uit.

1.4. Rentegevoeligheid van de directe schuld

De volgende tabel geeft een overzicht van de belangrijkste kerncijfers met betrekking tot de aangegane leningen behorende tot de directe schuld. De gemiddelde rentevoet is in 2016 verder gedaald en bedraagt nu 1,53% (ten opzichte van 2,35% eind 2015, zie tabel 13, p. 31). Daarnaast is de gemiddelde resterende looptijd fors gestegen naar 10 jaar en 4 maanden ten opzichte van de 3 jaar en 10 maanden van eind 2015. Die sterke verhoging van de resterende looptijd is het een gevolg van de terugbetaling van de EMTN-uitgifte van 2009, die op eindvervaldag kwam. Daarnaast is deze verlenging ook wenselijk in het kader van de directe financiering van de instellingen. De regering tracht namelijk om tot een zo goed mogelijke match te komen met de onderliggende kredietverstrekking, ofwel activa die tegenover deze schuld staan.

Als gevolg van de appetijt van investeerders voor langere looptijden kan de Vlaamse overheid die historisch lage marktrentes bovendien ook nog eens vastleggen voor een lange periode. Het is daarom ook dat hij trots is op het feit dat men bij de benchmarkuitgifte van vorige week woensdag maar liefst 1 miljard euro – van de totaal opgehaalde 1,25 miljard euro – heeft kunnen vastleggen op 25 jaar aan een nog steeds zeer goedkope coupon van 1,875%.

1.5. De evolutie van de geconsolideerde schuld.

Eind 2016 bedroeg zij 23,8 miljard euro (zie tabel 15, p. 35). Dat is een stijging van 4,85 miljard euro, die quasi 1 op 1 kan gelinkt worden aan de inkanteling van de openstaande federale kasengagementen ten aanzien van de ziekenhuissector naar aanleiding van de zesde staatshervorming ten belope van 4,96 miljard euro. Deze schuld is als gevolg van de zesde staatshervorming overgeheveld van de federale overheid naar de deelentiteiten en is dus in feite een verschuiving binnen de globale Belgische schuldpositie. Het totaal aan openstaande engagementen ten aanzien van de ziekenhuissectorcijfer per einde 2016 is trouwens nog steeds een geraamd cijfer, wegens gebrek aan een geïntegreerde databank ter zake.

1.6. Het waarborgbeheer in 2016

Vervolgens geeft de minister een overzicht van de door de Vlaamse Gemeenschap gewaarborgde schuld (figuur 14, p. 48). Eind 2016 bedroeg zij in totaal 13,6 miljard euro of een zeer beperkte stijging van 0,2 miljard euro. Belangrijk om mee te geven bij de interpretatie van de cijfers is dat het gros van de gewaarborgde schuld door de recente herclassificaties reeds in de ESR-geconsolideerde schuld zit. In 2015 zijn er geen uitwinningen gebeurd voor wat betreft de waarborgen aan lokale overheden en waarborgen gedekt door activa. Samen zijn deze twee categorieën goed voor 93% van de uitstaande waarborgen. Door de beslissing om geherclassificeerde instellingen en alternatief gefinancierde investeringschema's direct te financieren, zal de gewaarborgde schuld de komende jaren normaliter afnemen en de directe schuld uiteraard ook toenemen.

1.7. De rating van de Vlaamse Gemeenschap

Tot slot gaat de minister in op de ratingpositie van Vlaanderen zoals in 2016 uitgereikt door Moody's (zie tabel 25, p. 53). Belangrijk om weten is dat de rating van Vlaanderen onlosmakelijk verbonden is met de rating van de soevereine overheid,

het Koninkrijk België. Ratingagentschappen beschouwen de rating van de soevereine overheid doorgaans als een plafond dat geen enkele subnationale overheid kan bereiken. In uitzonderlijke gevallen kan echter van dit standpunt worden afgeweken. Zo is Vlaanderen 1 van 4 regio's binnen Europa met een rating boven de soevereine overheid.

Uit het recente ratingrapport van Moody's komen enkele sterke punten van Vlaanderen naar voren die hebben geleid tot het toekennen van de (uitstekende) Aa2-rating: een sterke economie, sterke budgettaire discipline, heel sterk en voorzichtig financieel management, een lage schuldgraad vergeleken met de inkomsten, meer fiscale autonomie als gevolg van de zesde staatshervorming, en een comfortabele liquiditeit.

2. Bespreking van het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016 (Parl.St. VI.Parl. 2016-17, nr. 32/1)

2.1. Tussenkoms van Björn Rzoska

Björn Rzoska erkent dat de Vlaamse overheid volgens de Europese begrotingsregels niet te veel schulden opbouwt.

Oneens blijft hij het wel met de plaatsing van de vermarktbaar activa ten opzichte van de geconsolideerde schuld in de recente schuldnorm van de Vlaamse Regering, al heeft hij wel opgemerkt dat de lijst daarvan bij de begrotingsopmaak 2018 zal geactualiseerd worden.

Het lid is voorts verwonderd dat het netto actief niet terug te vinden is in wat voorligt. In het rapport over 2015 werd dit nog wel vermeld. Deze oefening werd nu nog niet gemaakt en ligt dat aan de inkanteling van de ziekenhuisfactor waardoor de hoogte netto-actief minder gunstig zou zijn?

In het licht van de beperking van de rating tot Moody's, waarvoor het drukken van de kosten als motief naar voren wordt geschoven (p. 53 van het rapport), informeert hij naar de grootteorde van de kostprijs van zo een rating.

Tot slot vraagt hij een vertaling in mensentaal van de technische uitleg op p. 26 inzake DBFM Scholen voor Morgen.

2.2. Tussenkoms van Jan Bertels

Jan Bertels merkt kritisch op dat de basis waarop we in 2017 zijn gestart, minder gunstig is dan hij had kunnen zijn. De tewerkstelling nam sterk toe, de inflatie was té hoog en de consumptie te zwak. De zwakke consumptie is dan zelf weer een gevolg van de zwakke stijging van de nominale inkomens en de hogere inflatie.

Wat het kasbeheer betreft, erkent het lid dat de wegwerking van de achterstand in de inning van de onroerende voorheffing een goed punt is.

Hij wil wel weten voor welke steden en gemeenten in beleggingspapieren is geïnvesteerd (p. 20 van het verslag).

Bij het schuldbeheer vraagt hij waarom Vlaanderen ondanks zijn gunstige rating minder gunstige voorwaarden kreeg voor zijn benchmarkuitgifte van 1,25 miljard euro dan de federale overheid.

In de zoektocht naar nieuwe schuldbeheerstechnieken begrijpt hij niet wat het voordeel is voor Vlaanderen van de Schuldschein-financiering naar Duits recht, terwijl dat van de Duitse ontleners wel duidelijk is (het niet opnemen in zijn boeken).

Mikken op lage rente op lange termijn, vindt hij wel een goede aanpak.

Wat de schuld van de ziekenhuizen betreft, informeert hij naar het onderzoek van de interfederale werkgroep naar de mogelijkheid om de hoegroetheid van deze schuld vast te stellen via de reeds jaren bestaande boekhouding der ziekenhuizen. Wat wordt in het rapport bedoeld met de hoop dat in 2019 eindelijk duidelijk is over welke schuld we spreken?

Tot slot waarschuwt hij, wat de aangekondigde actualisering van de vermarktbare activa betreft, dat de eigen Vlaamse schuldnorm niet noodzakelijk wordt bijgetreden door het Rekenhof en andere instanties.

2.3. Tussenkoms van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy waarschuwt om het schuldprobleem toch niet te onderschatten. De hoogte van de schuld is niet de verantwoordelijkheid van de huidige bevoegde minister. Anderzijds erkent hij dat het nominale evenwicht in 2016 (en waarschijnlijk ook dit jaar) een verdienste is. Het zorgt er immers samen met een ruim primair saldo voor dat Vlaanderen een goede rating haalt om met zijn schuld om te gaan. Men mag echter niet door middel van een schuldnorm, die altijd moeilijk te berekenen en te begrijpen valt, doen alsof de schuld niets voorstelt. Vlaanderen zit op het goede spoor met zijn schuldbeheer maar moet het probleem wel onder controle blijven houden, bepleit hij.

2.4. Tussenkoms van Matthias Diependaele

Matthias Diependaele deelt de voorzichtigheid van de vorige spreker over de schulddevolutie gezien ook de hoge Belgische schuld.

Hij repliceert op de opmerking van Jan Bertels inzake de zwakke nominale groei van het beschikbare inkomen dat deze laatste het rapport onvolledig citeerde (eerste alinea, p. 10). Het rapport vermeldt immers niet alleen de zwakke nominale groei van de beschikbare inkomens maar ook hun grotere dynamiek naar het einde van 2016.

3. Gedachtewisseling met minister Bart Tommelein over het rapport van 17 mei 2017 van het ambtelijk monitoringcomité over de uitvoeringscijfers van de begroting 2016

3.1. Een voorlopig definitieve uitvoering

Bart Tommelein licht het rapport toe, dat hij op woensdag 17 mei aan de parlementsvoorzitter heeft overgemaakt en de uitvoeringsgegevens over 2016 bevat (bijlage 5).

Er is sprake van een voorlopig definitieve uitvoering, omdat er nog enkele onzekerheden zijn met betrekking tot de uitgaven gerelateerd aan de bevoegdheden die in de zesde staatshervorming werden overgedragen. Het betreft onder meer de RIZIV-cijfers waar nog met ramingen wordt gewerkt, en de opbrengsten uit de verkeersboeten, waarover de federale overheid tot op heden nog niet kon meedelen op welk bedrag Vlaanderen in 2016 recht heeft. Daarnaast is het altijd een gegeven dat het INR het laatste woord heeft bij het bepalen van de definitieve uitvoeringscijfers.

De voorstellingswijze van deze laatste update van de begrotingsuitvoering 2016 is gebaseerd op de voorgaande monitoringrapporten, die ook in deze commissie werden neergelegd. In het voorliggende uitvoeringsrapport verkleint het tekort verder tot 82,6 miljoen euro. De minister gaat dadelijk dieper in op de details, belooft hij.

Het voorlopig definitieve uitvoeringsresultaat 2016 is gebaseerd op de definitieve uitvoeringsgegevens van de Vlaamse ministeries en rechtspersonen, die hun rekeningen finaliseerden tegen eind maart, en op de beschikbare afrekeningen van de federale operatoren en instellingen met betrekking tot de bevoegdheden inzake de zesde staatshervorming.

3.2. Verwacht resultaat is momenteel 82,1 miljoen beter dan raming in vorig rapport

Daarop presenteert hij een dia met de belangrijkste verklarende elementen in de overgang van de begrotingsaanpassing richting de huidige stand van zaken. Ten opzichte van de voorlopige uitvoering medio februari is het verwachte resultaat 82,1 miljoen euro beter. Deze verbetering uit zich op volgende vlakken.

De actualisatie van de ontvangsten geeft aanleiding tot een positieve bijstelling van 48 miljoen euro. In globa is de uitvoering in uitgaven quasi gelijk aan het rapport van 15 februari. Zo zijn er voor 11 miljoen euro meer uitgaven op een budgettaire massa van 39,5 miljard euro.

Tot slot wordt er ook een bijkomende positieve impact van 45 miljoen euro bij de ESR-correcties vastgesteld ten opzichte van de voorlopige uitvoering van medio februari. Dit is het gevolg van het feit dat de uitvoeringsgegevens van de universiteiten en hogescholen nog 48,6 miljoen beter zijn dan de geraamde positieve impact van 25,4 miljoen euro medio februari, terwijl de overige ESR-correcties een negatieve impact hebben van 3,5 miljoen euro. De voornaamste negatieve bijstelling wordt gevormd door de herclassificaties van deelnemingen ten bedrage van 41,2 miljoen euro. De voornaamste positieve impact is er bij het FWO ten gevolge van gewijzigde aanrekeningregels.

3.3. Ontvangsten

Vervolgens gaat de minister in detail in op de ontvangsten, waarbij hij focust op het verschil met de begrotingsaanpassing 2016.

In globa vallen de gewestbelastingen 202 miljoen euro lager uit dan verwacht ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2016.

Daarvan wordt 145,5 miljoen euro verklaard door minder dan begrote ontvangsten uit erfbelastingen en dit voornamelijk wegens het feit dat de begrotingsramingen zelf bemoeilijkt zijn door de overname van de inning, waardoor er in feite geen stabiele omgeving meer was in zowel 2014, 2015 als 2016.

Daarnaast waren er voor 66 miljoen euro minder dan voorziene opbrengsten uit de kilometerheffing.

De verkoops-, schenk- en verkeersbelastingen waren dan weer licht hoger dan verwacht ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2016, respectievelijk 23,8, 13,4 en 20,7 miljoen euro.

De ontvangsten uit opcentiemen op de personenbelasting worden door het INR aangerekend op basis van de methode van de getransactionaliseerde kas. De begroting werd echter nog opgesteld op basis van de kasbevoorschotting die

wordt ontvangen van de FOD Financiën. Dat verklaart de positieve bijstelling van 91,8 miljoen euro ten opzichte van de raming bij de aanpassing 2016.

De overige ontvangsten liggen ongeveer 40 miljoen euro hoger dan voorzien bij de begrotingsaanpassing 2016, wat voornamelijk te wijten is aan de hogere eigen ontvangsten bij de rechtspersonen en iets lagere ontvangsten op de algemene begroting, voor zover ze nog niet besproken werden.

3.4. Uitgaven

Op het vlak van de benutting van de beschikbaar gestelde kredieten, kan men vaststellen dat de uitvoering ongeveer 250 miljoen euro lager ligt dan ingeschat ten opzichte van de raming begrotingsaanpassing 2016. Dat komt uiteraard nog bovenop de reeds voorziene onderbenutting ten belope van 489,5 miljoen euro.

Voor een deel is deze bijkomende onderbenutting te wijten aan de tijdelijke mismatch tussen ESR-ontvangsten en ESR-uitgaven binnen het Energiefonds, zoals reeds in deze commissie van 16 mei II. besproken.

Daarnaast valt ook de onderbenutting binnen het VIF op voor een totaal bedrag van 115 miljoen euro. Zij wordt verklaard door langer dan geraamde betaalkalenders.

3.5. ESR-correcties

Ten aanzien van de eerste begrotingsaanpassing hebben de ESR-correcties een positievere impact van 176,4 miljoen euro voor het vorderingensaldo. Ten aanzien van de uitvoeringsrapportering van februari hebben de ESR-correcties een positievere impact van 45 miljoen euro, wat hoofdzakelijk kan toegeschreven worden aan de verbetering van het resultaat van de hogescholen en universiteiten.

3.6. Conclusie

Zoals aangegeven bij de eerste dia's toont het overzicht van het vorderingensaldo een positieve trend, waarbij het tekort verder verkleint, wat hoofdzakelijk te wijten is aan de positieve bijstelling van de ontvangsten en ESR-correcties, zoals zonet besproken. Met enige trots kan de minister stellen dat de Vlaamse begroting in 2016 nog beter heeft gepresteerd dan verwacht. Het tekort is maar liefst 382 miljoen euro lager dan voorzien bij de begrotingsaanpassing. Met een verwacht tekort van 82,6 miljoen euro ofwel amper 0,02% van het bbp, mag men dan ook stellen dat de Vlaamse begroting reeds in 2016 quasi in evenwicht was.

3.7. Debat over het rapport van 17 mei 2017 van het ambtelijk monitoringcomité over de uitvoeringscijfers van de begroting 2016

Er worden geen vragen of opmerkingen bij deze toelichting geformuleerd.

VI. 13 juni 2017

1. Antwoorden van minister Bart Tommelein op de vragen gesteld tijdens de bespreking van het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016

1.1. Vragen/tussenkomsten inzake globale schuldpositie van Björn Rzoska, Jan Bertels, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele

De heer Rzoska gaf aan dat de Vlaamse overheid volgens hem niet teveel schulden aan het opbouwen is. De heer Van Rompuy waarschuwde in zijn tussenkomst om het schuldprobleem toch niet te onderschatten. Hij gaf wel toe dat de hoogte van de schuld niet de verantwoordelijkheid van de minister is en dat het primair overschot goed is voor de evolutie van de schuldpositie. Tegelijk vroeg hij om het schuldbeheer onder controle te houden. De heer Diependaele sloot zich daarbij aan bij de heer Van Rompuy en wees op de hoge Belgische schuld.

Vooraleer hij ingaat op deze bemerkingen, frist de minister even de theorie op. De evolutie van de schuld wordt kortweg op twee manieren beïnvloed. De eerste manier van schuldevolutie is endogeen. Zij volgt uit begrotingstekorten of -overschotten. Door het (quasi) evenwicht in 2016 komt er geen endogene schuld bij en scoort Vlaanderen zeer goed op deze factor. Bij een begrotingsevenwicht daalt dan onze endogene schuldpositie uitgedrukt als percentage van het bbp, door de nominale groei van datzelfde bbp.

De tweede schuldevolutie is exogeen. Zij is het gevolg van het financiële resultaat. Meer concreet gaat het voornamelijk over zogenaamde ESR-8-transacties, waarbij krediet wordt verstrekt of een participatie wordt genomen. Momenteel is de kredietverstrekking door VMSW en VWF de belangrijkste drijver van het financiële resultaat.

Naar aanleiding van de vragen die werden gesteld over het rapport van het Rekenhof heeft de minister reeds aangegeven dat de schuld momenteel – abstractie makend van de overgenomen schuld inzake ziekenhuizen – voornamelijk toeneemt door het zogenaamde financiële resultaat. Als men dat resultaat wil verbeteren, zal men wegens bijvoorbeeld effectiseringsoperaties of alternatieve financiering van de sociale huisvesting toch hogere financieringskosten in rekening moeten brengen, die impact heeft op de doelstellingen inzake nieuwe wooninfrastructuur of op het globale begrotingsresultaat.

Bijkomend element in de discussie is het feit dat er binnen de nv België momenteel geen specifieke schulddoelstellingen voor de gemeenschappen en gewesten zijn. De HRF focust momenteel op de endogene schuldevolutie op basis van het begrotingsresultaat en niet op de exogene schuldevolutie door (grotendeels) ESR-8-transacties.

Het Rekenhof heeft zelf gewezen op het feit dat de HRF ook best een specifieke schuldnormering zou ontwikkelen, wat tot op heden echter niet het geval is. Op het Overlegcomité is deze problematiek evenmin aan bod gekomen.

In elk geval heeft de Vlaamse Regering op grond van de conceptnota Schuldnormering beslist om de globale schuldpositie te beperken tot maximum 65% van de lopende ontvangsten, teneinde haar gunstige ratingpositie te behouden.

Tot slot heeft de minister vorig jaar naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2017 nog volgende vergelijking gemaakt, vertrekkende van de bekende parameters van

3% tekort en 60% schuld die een land volgens de gouden financieringsregel mag hebben voor het financieren van investeringen. Wetende dat Vlaanderen goed is voor 30% van de overheidsinvesteringen in België, kan het volgens dat principe aanspraak maken op 30% van de toegestane 60% schuld van het bbp, wat 18% is. Via de schuldnorm beperken we de schuld tot 65% van de lopende ontvangsten conform de berekeningswijze van Moody's. Die doelstelling komt overeen met een schuld van amper 7% van het bbp. De minister denkt dan ook nu en in komende jaren van een relatief beperkte schuldpositie te kunnen spreken in verhouding tot wat ons theoretisch zou toekomen. Uiteraard blijft hij waakzaam.

1.2. Vragen en tussenkomsten inzake de netto-actiefpositie van Jan Bertels en Björn Rzoska

De heer Rzoska gaf verder aan dat hij het oneens is met het feit dat in de schuldnormering ook vermarktbaar activa tegenover de schuld worden geplaatst om de feitelijke netto-actiefpositie te berekenen. De heer Bertels voegde daaraan toe dat het Rekenhof en andere instanties niet noodzakelijk akkoord gaan met die benadering.

De minister antwoordt dat, naar aanleiding van eerdere besprekingen van de tweede doelstelling van de schuldnormering, hij reeds heeft uitgelegd dat het behoud van een netto-actiefpositie in de huidige omstandigheden equivalent is aan de ambitie van een nulschuld ten tijde van een minder doorgedreven toepassing van het ESR-normering (conform ESR95 en niet ESR2010). Waar vroeger geen sprake was van de consolidatie van VMSW en VWF, en hun kredietverstrekking met andere woorden geen aanleiding gaf tot een geconsolideerde schuld, is dit nu wel het geval, zonder dat er iets aan de bedrijfsvoering van de twee instellingen is veranderd.

Op de vragen van het Rekenhof bij de waardebepaling van de activa, repliceert hij dat de huidige waardering uitgaat van de terugbetalingscapaciteit in het geval de activa tot eindvervaldatum aangehouden worden. Indien de activa versneld te gelde zouden dienen te worden gemaakt (bijvoorbeeld om de geconsolideerde schuldpositie versneld af te bouwen), dan moet er uiteraard rekening worden gehouden met de impact van de verdiscontering van de toekomstige inkomsten die deze activa genereren. Dat is de logica zelfde.

Dit verkoopmodel is voor alle duidelijkheid momenteel evenwel niet het aanhoudmodel waar de Vlaamse Regering van uitgaat. Tot op heden staat geen verkoop van verstrekte kredieten gepland en laat zij elk verstrekt krediet tot op vervaldag komen. Aandelen worden dan weer zoveel mogelijk aan marktwaarde gewaardeerd, wat ook logisch is vanuit dezelfde filosofie.

De heer Rzoska was ook verwonderd dat de netto-actiefpositie niet terug te vinden is in het huidige rapport. Volgens hem werd het netto-actief per einde 2015 in het rapport 2015 wel vermeld. Hij vroeg ook of de inkanteling van de ziekenhuisschuld geen negatieve impact zou hebben op de hoogte van het netto-actief. De minister stelt hem gerust. Er is geen, al dan niet bewuste vertraging in de werkzaamheden aangaande het updaten van de activa-oefening. Opzoekingswerk leert dat noch in het kas-, schuld- en waarborgrapport over 2015, noch in de algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2016 reeds een update van de activa per 31 december 2015 beschikbaar werd gesteld. De update is er pas gekomen naar aanleiding van de meerjarenraming bij de begrotingsopmaak 2017. Ook nu plant hij de update per 31 december 2016 bij de begrotingsopmaak 2018 klaar te hebben.

In de conceptnota Schuldnormering is tevens aangegeven dat de netto-actiefpositie dient te worden afgetoetst, abstractie makende van de schuld ten aanzien van de

ziekenhuissector. Inhoudelijk gezien is die schuld namelijk een balansverschuiving van de federale overheid naar de Vlaamse als gevolg van de zesde staatsherforming. De substantiële impact van deze balansverschuiving op de netto-actiefberekening kan natuurlijk niet in één keer worden opgevangen. Dergelijke balansverschuiving zou trouwens evenzeer de gelijkaardige doelstelling van een nulsschuld, zoals eerder bepaald in het Pact 2020, onmogelijk gemaakt hebben.

1.3. Vraag inzake de ziekenhuisschuld van Jan Bertels

Jan Bertels informeerde in dit kader ook naar het onderzoek van de interfederale werkgroep om de hoegroetheid van de schuld ten aanzien van de ziekenhuizen in kaart te brengen via de boekhouding van de ziekenhuizen zelf. Verder was het hem opgevallen dat de conceptnota Schuldnormering aangeeft dat er normaliter tegen eind 2019 meer duidelijkheid zal zijn omtrent de hoegroetheid van de kasmatische engagementen ten aanzien van de ziekenhuissector. Hij vroeg zich af hoe dat komt.

Welnu, uit de interfederale werkgroep komt naar voor dat het momenteel nog steeds niet mogelijk is om de precieze hoegroetheid van de schuld vast te stellen, ook niet via de boekhouding van de ziekenhuizen zelf, zo blijkt uit een recente nota van de werkgroep op basis van een bezoek aan een ziekenhuis. De inhaalbeweging met betrekking tot de herzieningen (ofwel controle) van de rekeningen zal waarschijnlijk eind 2020 klaar zijn. Begin dit jaar legde men de laatste hand aan de herzieningen voor 2009 en 2010. Eind 2020 zal er dan een exact beeld zijn van het totaal aan jaarlijkse verplichtingen die eind 2015 ten opzichte van de ziekenhuizen uitstonden en aan de gemeenschappen en gewesten werd overgedragen.

Uiteraard zullen er ook op dat moment nog hypothesen moeten gemaakt worden aangaande de verdere looptijd van al die verplichtingen. In principe zal men daarvoor de historiek van elk herzieningsdossier opnieuw moeten samenstellen voor de voorbije 32 jaar. Die historiek is momenteel niet beschikbaar en zal vermoedelijk begin 2020 ook nog niet beschikbaar zijn. Uit de gesprekken met de FOD kan evenwel afgeleid worden dat men in komende periode toch ook aan een correctere ramingsmethode voor de toekomstige kasverplichtingen werkt.

Het INR hanteert tot nadere duidelijkheid omtrent de exact uitstaande schuld het ramingsmodel van de FOD Volksgezondheid. Daaruit blijkt dat de geraamde schuld ten aanzien van de ziekenhuissector eind 2015 voor heel België 7,4 miljard euro bedroeg. Qua grootteorde komt dit bedrag ongeveer overeen met de globale schuldpositie van de ziekenhuizen zelf, waaruit blijkt dat de totale schuld van de ziekenhuizen slechts 8 miljard euro bedroeg. Op basis van deze cijfers kan dan ook geconcludeerd worden dat de huidig gehanteerde geconsolideerde schuld a rato van 5 miljard euro voor alleen de Vlaamse ziekenhuizen waarschijnlijk zeer voorzichtig is. Zolang de regering niet over betere informatie beschikt, blijft zij evenwel met die conservatieve cijfers werken. Tegelijk kunnen er voorsnóg weinig tot geen beleidsconclusies aan deze schuld gekoppeld worden, zoals ook aangegeven in de conceptnota.

1.4. Vraag van Björn Rzoska inzake kostprijs van rating door Moody's

De heer Rzoska informeerde ook naar de kostprijs van een rating. Bij Moody's kost zij 310.000 euro voor een periode van vier jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse prijs van 77.500 euro.

1.5. Vraag van Björn Rzoska over DBFM Scholen van Morgen

Hij vroeg ook naar een uitleg in mensentaal met betrekking tot de technische uitleg op pagina 26 van het rapport KSW inzake DBFM Scholen van Morgen. Welnu, de DBFM Scholen van Morgen gaat bij elke oplevering van een school een individuele

langetermijnlening aan bij de nv School Invest, die de volgende karakteristieken heeft. Zij heeft een vlottende rentevoet die gelijk is aan de Euribor 3 maanden, verhoogd met 100 basispunten. Die verhoging wordt vanaf 16 september 2017 herleid tot 60 basispunten voor alle leningen. Daarnaast is in rentebetalingen per kwartaal voorzien.

Om leningen te kunnen verstrekken dient de nv School Invest zich op haar beurt te financieren bij de Vlaamse overheid. In de plaats van direct een langetermijnlening op te nemen, opteert zij er in eerste instantie voor om een lening op korte termijn te verstrekken via een commercial paper (CP). Dat heeft dezelfde vlottende rentevoet als de lange termijn lening en vervalt op dezelfde dagen. Bij iedere rentevervaldag dient er bijgevolg nieuw CP in de markt geplaatst te worden voor een nieuwe periode van 3 maanden ten belope van de uitstaande schuld voor al de scholen die reeds opgeleverd zijn tot dan.

De bedoeling is om op die manier alle individuele leningen te groeperen tot en met 16 september 2017. Op die datum zal normaliter één geconsolideerde lange termijnlening uitgegeven worden voor al de scholen die al opgeleverd zijn op die datum, met dezelfde karakteristieken en vervaldagen als de individuele leningen tussen de DBFM en School Invest.

Op die manier spaart men op termijn bij School Invest en de Vlaamse overheid veel werk uit. Immers op die geconsolideerde lening zullen er vier rentebetalingen en vier kapitaalsaflossingen per jaar zijn. Dit komt neer op acht transacties per jaar voor School Invest en acht transacties per jaar voor de Vlaamse overheid.

Indien men geopteerd had voor individuele leningen per opgeleverde school, zouden er (op basis van ongeveer 150 opgeleverde scholen) $150 \times 4 \times 2 = 1200$ transacties per jaar moeten plaatsvinden bij School Invest, en 1200 transacties bij de Vlaamse overheid. Uiteraard zullen de karakteristieken van de geconsolideerde langetermijnlening overeenstemmen met al de onderliggende individuele leningen, zodat School Invest geen risico loopt.

1.6. Vraag van Jan Bertels inzake de afronding van de inning van de onroerende voorheffing

Jan Bertels vroeg ook na of de inhaalbeweging met betrekking tot de inning van de onroerende voorheffing reeds afgerond is. Eind april 2017 was nog amper 50 miljoen euro minder gekohierd in 2016 dan eind april 2016 met betrekking tot 2015. Dat beperkte verschil kan als louter technisch afgedaan worden, want in totaal is er op dit moment reeds voor meer dan 98% gekohierd van hetgeen eind april 2016 met betrekking tot aanslagjaar 2015 was gekohierd.

1.7. Vraag van Jan Bertels over beleggingspapieren van Vlaamse steden en gemeenten waarin de Vlaamse overheid heeft geïnvesteerd

Het lid vroeg ook naar de steden en gemeenten in wier beleggingspapieren is geïnvesteerd. De minister antwoordt dat in 2016 werd belegd in commercial papers van Zottegem, Ronse en Mechelen.

1.8. Vraag van Jan Bertels over duurdere interestvoeten voor de Vlaamse overheid dan de federale overheid

De heer Bertels stelde zich ook de vraag waarom Vlaanderen ondanks zijn gunstige rating minder gunstige voorwaarden kreeg voor zijn benchmarkuitgifte van 1,25 miljard euro dan de federale overheid. De minister legt uit dat de federale overheid zeer frequent schuld papier uit geeft. Ze haalt jaarlijks ook bedragen op die veelvoudigen zijn van de bedragen die de Vlaamse Gemeenschap ophaalt. De

federale overheid heeft verschillende OLO-lijnen lopen. Door de veel grotere schuld is het schuldpapier van de federale overheid veel liquider dan dat van Vlaanderen.

De markt voor subentiteiten is standaard ook anders dan de markt van de zogenaamde soevereine overheid. Regio's in het buitenland betalen zo ook steeds een bijkomende marge. Als voorbeeld haalt hij aan dat er in Frankrijk verschillende publieke emittenten zijn met dezelfde rating als de Franse staat, zoals Ile-de-France. Op haar laatste uitgiftes heeft Ile-de-France evenwel ook 21 en 30 basispunten extra betaald.

1.9. Vraag van Jan Bertels over waarom de Vlaamse overheid gebruik maakt van Schuldschein-financiering naar Duits recht

Hij stelde tot slot nog de vraag naar het waarom van Schuldschein-financiering naar Duits recht. Het voordeel voor de Vlaamse overheid bestaat uit het verruimen van de investeerderbasis. Sommige, kleinere, Duitse investeerders zijn namelijk alleen geïnteresseerd in dat product. Voor de Duitse investeerder bestaat het voordeel van dat soort papier erin dat hij het niet jaarlijks of zelfs halfjaarlijks hoeft te waarderen in zijn boekhouding.

2. Debat over aanrekening financiering Brabo II

2.1. Tussenkoms van Björn Rzoska

Björn Rzoska komt terug op het dossier Brabo II. Via bemiddeling van de parlementsvoorzitter kon hij een aantal documenten hierover recent inkijken. Hij begrijpt niet waarom de minister de provisie voor dit project die in de begrotingscontrole 2016 werd voorzien en geschrapt in het begrotingsresultaat 2016 en voorzien in de begrotingsopmaak 2017 schrapt in voorliggende aanpassing. Aangezien uit de briefwisseling die het kabinet voerde met INR en Eurostat, niet blijkt dat Eurostat daarvoor al het fiat heeft om het dossier buiten de boeken te houden. INR schrijft duidelijk in zijn brief dat men dit slechts onder voorbehoud van instemming door Eurostat toestaat. Verschillende elementen geven aan dat INR en Eurostat absoluut niet op dezelfde lijn zitten.

Waarom is het Eurostat-advies van 30 oktober 2015 over de classificatie van het project, dat het licht op rood zette voor het Brabo II-contract om het buiten balans te houden, nog altijd betrouwbaar? Op 20 november 2015 wordt het contract toch getekend. Welke bedenkingen formuleerde Eurostat op het overleg van 30 november, waarop geen overeenstemming werd bereikt? Wat was de positie van INR? Waarom werd geen consensus bereikt? Waren de bezwaren dezelfde als in het voorafgaande advies?

Wat is er veranderd tussen dat overleg en de begrotingsaanpassing 2016 (maart 2016), waarin de minister toch weer een provisie van 40 miljoen euro aanlegt, op basis van een volgens het lid voor de hand liggend voorzichtigheidsprincipe? Die is geschrapt in de uitvoering, waarna hij opnieuw, voor een deel opduikt in de begrotingsopmaak 2017, maar nu weer geschrapt wordt bij de begrotingscontrole 2017. Nochtans is het lid geen enkele beweging in het dossier bekend. Er is immers nog geen definitief advies van Eurostat.

Of beschikt de minister over andere informatie? Heeft INR ondertussen alle documenten aan Eurostat bezorgd, met inbegrip van de definitieve in de plaats van ontwerpcontracten? Het lid merkt daarbij op dat men Eurostat Nederlandstalige documenten heeft bezorgd en geen totaal budget krijgt van de Vlaamse Regering. Dat laatste moet Eurostat uit de pers halen. Het lid vindt die aanpak weinig vertrouwenwekkend. Wat motiveert de minister om de voorzichtige provisies zowel in de begrotingsuitvoering 2016 als in de begrotingsaanpassing 2017 weer te schrappen?

2.2. Tussenkoms van Matthias Diependaele

Matthias Diependaele nuanceert dat het gaat om een beperkte begrotingsimpact, die dan nog over drie jaar gespreid is. Het is geen begrotingsevenwichtsprobleem, concludeert hij.

Hij merkt aanvullend op dat de regels eind 2016 veranderden, in elk geval na het afsluiten van het project. De suggestie dat de Vlaamse Regering niet wil leren, is dan ook vals. Hij herinnert ook aan de duiding in de commissie door INR zelf van zijn meningsverschil met Eurostat. Dat de minister INR volgt, lijkt hem logisch.

2.3. Antwoord van minister Bart Tommelein

Minister *Bart Tommelein* waardeert het oppositiewerk maar blijft erbij dat de Vlaamse Regering een goed werkstuk heeft afgeleverd met weloverwogen technische en politieke keuzes.

Het totaal van de werken inzake Brabo II, inclusief het deel van de stad Antwerpen, bedraagt om en bij de 400 miljoen euro. Het gros is direct opgenomen in de respectieve begrotingen van het Vlaams Gewest als de stad Antwerpen.

Daarvan is 106 miljoen euro opgezet via een DBFM-contract, met als bedoeling om ESR-neutraal te blijven. Consolidatie van Brabo II zou voor Vlaanderen met andere woorden een negatief ESR-effect hebben van 106 miljoen euro. Het gaat om de bouwkosten voor rekening van Vlaanderen (De Lijn en AWW), gespreid over de bouwfase van om en bij drie jaar.

Bij de sluiting van de DBFM-contracten voor Brabo II zijn er nog enkele specifieke elementen in het contract aangepast. Zo is bijvoorbeeld beslist tot een volledige uitstap uit het aandeelhouderschap én het overhevelen van enkele contractrisico's naar de private partner, en dit om ESR-neutraliteit te garanderen.

Midden 2015 heeft het INR het contract dan ook impliciet aanvaard door een adviesaanvraag aan Eurostat te doen. Eurostat heeft op 30 oktober 2015 evenwel negatief geadviseerd, maar tegelijk heeft INR aan Eurostat gevraagd om dat advies niet te publiceren en heeft het INR ook om bijkomend overleg gevraagd. Dat heeft er mee toe geleid dat er een nieuwe handleiding voor de ESR-behandeling van pps-contracten is gekomen: 'A guide to the statistical treatment of PPPs', die eind september 2016 werd gepubliceerd. Zij heeft tot doel om de ESR-neutraliteit van pps-constructies te beoordelen. Belangrijkste vernieuwing is het toestaan van een soort van foutenmarge. De nieuwe handleiding ondervangt het binair ofwel discretionair karakter van een ESR-advies.

Naar aanleiding van de rekeningaflegging 2016 heeft minister Bart Tommelein aan het INR gevraagd hoe de regering Brabo II moest behandelen. Op 23 maart 2017 heeft hij van het INR volgende boodschap ontvangen: "Het INR behoudt, ook op basis van de nieuwe publicatie, de visie dat de activa vallende onder het gewestelijk gedeelte van het Brabo-II-project niet dienen te worden beschouwd als overheidsactiva. Eurostat heeft evenwel nog niet de mogelijkheid gehad om het project ook te analyseren. Onder voorbehoud dat Eurostat dezelfde mening is toegedaan als het INR, kan het project dus in de uitvoeringsrekening 2016 van de Vlaamse Gemeenschap off-balance worden geregistreerd."

Door dat bericht is er geen enkele reden meer om blijvend met een specifieke provisie voor de uitvoering 2016 of de begroting 2017 te werken. Er is immers een nieuw feit in de vorm van een nieuwe handleiding die een zuiverder inzicht in de ESR-behandeling van pps-contracten mogelijk maakt. Het INR heeft op basis daarvan herbevestigd dat het contract off-balance kan behandeld worden. De minister merkt op dat in de

INR-notificatie van april 2016, die ten andere ook wordt gereviseerd door Eurostat, geen ESR-impact voor het project Brabo II is opgenomen.

Mochten er ondanks deze sterke elementen nog twijfels zijn omtrent de gegrondheid van het oordeel van het INR, verwijst de minister naar het Eurostat-advies van 21 september 2016 over de verhoging van de bruggen van het Albertkanaal (bijlage 6). Hij citeert: "Eurostat agrees with the opinion of the National Accounts Institute that the majority of risk and reward of this PPP project are with the private partner and that the assets therefore have to be recorded in the accounts of the private partner." (bijlage 6).

Mocht er in het geval van Brabo II toch een probleem zijn, is er nog altijd de buffer van 100 miljoen euro in de begroting 2017, besluit de minister.

2.4. Repliek van Björn Rzoska

Björn Rzoska adviseert de minister uit jarenlange ervaring zich niet te sterk te maken over wat INR als on- en off-balance beoordeelt. De eerste analyse van het instituut over Scholen van Morgen was dat dit rustig buiten de balans kon gezet worden, roept hij bij wijze van voorbeeld in de herinnering. De adviezen van INR zijn die van een postbus tussen regering en Eurostat, en dus onder voorbehoud.

De lijst van bezwaren over Brabo II zijn veel langer dan die over het Albertkanaal. Het lid vernoemt het contract van 25 jaar, boetesysteem, de invloed van de Vlaamse overheid op de privépartner, de inkomsten, de voordelen en de overmachtsclausules. De minister weet dat de uitkomst onzeker is, want hij schreef al twee keer een provisie in. De schrapping ervan komt gewoon goed uit voor het beoogde evenwicht in de begroting. De 100 miljoen euro provisie in de BC 2017 wordt buiten ESR gehouden.

Hij beseft dat het bedrag van 27 miljoen euro van een andere orde is dan Scholen voor Morgen, maar blijft de schrapping van de provisie onvoorzichtig vinden. Is Eurostat nu wel of niet bezig met een definitief advies? Hij herinnert eraan dat het eerste, negatieve advies op basis van partiële documentatie was. Is alles nu wel aangemeld?

Storend blijft ook dat in weerwil van wat de minister-president in de voortgangsrapportage over alternatieve financiering op 31 mei 2016 zei in deze commissie tijdens de begrotingsbesprekingen BC 2016 (waarbij het lid p. 66 citeert: "Gegevens over projecten in ontwikkeling worden niet vrijgegeven. De openbaarheid van bestuur treedt in werking zodra ze rond zijn en een beslissing is gevallen." *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/6), de Vlaamse Regering zich over het in november 2015 gesloten contract over Brabo II, blijft verstoppen achter vertrouwelijkheid.

2.5. Repliek van Matthias Diependaele

Matthias Diependaele voelt zich comfortabel in de meerderheid als de oppositie haar meeste tijd aan een dergelijk punt moet besteden. Is dat nu het belangrijkste in deze begrotingsaanpassing? De technische discussie tussen INR en Eurostat is niet zonder belang en de cijfers moeten correct zijn, maar men zal er wel uit raken, meent hij. Het lid gewaagt van een akkefietje, op basis waarvan men slechts demagogisch kan beweren dat de begroting uit evenwicht is.

3. Akteneming van de verslagen van de vakcommissies

De verslagen van de begrotingsbesprekingen in de andere commissies werden op 8 juni aan de commissieleden bezorgd. De commissie formuleerde geen opmerkingen bij deze verslagen.

De verslagen zijn terug te vinden in *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 19/3-A tot en met K.

4. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017

Amendementen (nr. 1 t.e.m. 3) zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 18/2 en zijn afkomstig van de Vlaamse Regering.

4.1. Tabel

Amendement nr. 3 van de Vlaamse Regering wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen.

4.2. Corpus van het decreet

Artikel 1

Artikel 1 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Artikel 2

Er wordt door de Vlaamse Regering een amendement nr. 1 ingediend dat wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2. Het aldus gewijzigde artikel 2 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Artikelen 3 tot en met 11

De artikelen 3 tot en met 11 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Artikel 11/1 (nieuw)

Er wordt door de Vlaamse Regering een amendement nr. 2 ingediend dat wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering wordt dit artikel 12.

Artikelen 12 en 13

Artikel 12 en 13 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2 onthoudingen.

Na henummering worden dit de artikelen 13 en 14.

4.3. Eindstemming

Het aldus gewijzigd ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

5. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017

Amendement nr. 1 is opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 19/2 en is ingediend door Caroline Gennez, Tine Soens en Elisabeth Meuleman.

De amendementen nrs. 2 t.e.m. 17 zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 19/4 en zijn afkomstig van de Vlaamse Regering.

Voor de inhoud van de amendementen wordt verwezen naar de verantwoording bij deze amendementen (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nrs. 19/2 en 4).

Naast de amendementen werden in *Parl.St.* VI.Parl 2016-17, nr. 19/4, ook door de Vlaamse Regering voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de begrotingen van de EVA's, VOI's categorie B, SAR's, EV's, VOI's sui generis, vzw's, tot de Vlaamse consolidatieperimeter 2017 behorende rechtspersonen en te consolideren rechtspersonen (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 19/1 – Bijlagen), opgenomen. De gecoördineerde versie van de bijlagen bij de begroting is te vinden in *Parl.St.* VI.Parl 2016-17, nr. 19/6-Bijlagen.

Ten slotte werden in *Parl.St.* VI.Parl 2016-17, nr. 19/4, ook wijzigingen ten opzichte van de toelichtingen per programma (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 17/2-F, 2-G, 2-L, 2-N) opgenomen.

5.1. Tabel

5.1.1. Afdeling I. begrotingskredieten

Amendement nr. 1 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 19/2) is ingediend door Caroline Gennez, Tine Soens en Elisabeth Meuleman en wordt verworpen met 10 stemmen tegen 2.

De amendementen met nrs. 12 tot en met 16 van de Vlaamse Regering worden unaniem aangenomen met 12 stemmen.

Afdeling I wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

5.1.2. Afdeling III. Diensten met afzonderlijk beheer

Amendement nr. 17 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 12 stemmen.

Afdeling III wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

5.1.3. Afdeling V. Vlaamse Rechtspersonen

Er zijn geen amendementen op afdeling V. Vlaamse Rechtspersonen.

Afdeling V wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

5.2. Corpus van het decreet

Artikel 1

Artikel 1 wordt ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Artikel 2

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2. Het aldus gewijzigde artikel 2 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Artikel 3

Amendement nr. 3 van de Vlaamse Regering strekt ertoe om artikel 3 te vervangen en wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen.

Artikelen 4 tot en met 11

Artikelen 4 tot en met 11 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Artikel 11/1 (nieuw)

Amendement nr. 4 van de Vlaamse Regering strekt ertoe om een artikel 11/1 in te voegen en wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen.

Na henummering wordt dit artikel 12.

Artikel 12

Artikel 12 wordt ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering wordt dit artikel 13.

Artikel 13

Amendement nr. 5 wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen. Het aldus gewijzigde artikel 5 wordt aangenomen met 12 stemmen.

Na henummering wordt dit artikel 14.

Artikel 14

Amendement nr. 6 wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen. Het aldus gewijzigde artikel 14 wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen.

Na henummering wordt dit artikel 15.

Artikelen 15 tot en met 18

Artikelen 15 tot en met 18 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering worden dit de artikelen 16 tot en met 19.

Artikel 19

Amendement nr. 7 van de Vlaamse Regering strekt ertoe om artikel 19 te vervangen en wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering wordt dit artikel 20.

Artikelen 20 tot en met 29

Artikelen 20 tot en met 29 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering worden dit de artikelen 21 tot en met 30.

Artikel 29/1 (nieuw)

Amendement 8 van de Vlaamse Regering strekt ertoe om een artikel 29/1 in te voegen en wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen.

Na henummering wordt dit artikel 31.

Artikelen 30 tot en met 52

Artikelen 30 tot en met 52 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering worden dit de artikelen 32 tot en met 54.

Artikel 53

Amendement nr. 9 van de Vlaamse Regering strekt ertoe om artikel 53 te vervangen en wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering wordt dit artikel 55.

Artikelen 54 tot en met 59

Artikelen 54 tot en met 59 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering worden dit de artikelen 56 tot en met 61.

Artikel 60

Amendement nr. 10 van de Vlaamse Regering strekt ertoe om artikel 60 te vervangen en wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering wordt dit artikel 62.

Artikelen 61 tot en met 63

Artikelen 61 tot en met 63 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering worden dit de artikelen 63 tot en met 65.

Artikel 64

Amendement nr. 11 wordt unaniem aangenomen met 12 stemmen. Het aldus gewijzigde artikel 64 wordt aangenomen met 12 stemmen.

Na henummering wordt dit artikel 66.

Artikelen 65 tot en met 75

Artikelen 65 tot en met 75 worden ongewijzigd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Na henummering worden dit de artikelen 67 tot en met 77.

5.3. Eindstemming

Het aldus gewijzigde ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Paul VAN MIERT,
voorzitter

Jan BERTELS
Lieve MAES,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
bbp	bruto binnenlands product
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
DBFM	Design Build Finance Maintain
EDP	Excessive Deficit Procedure
EMTN	euro medium term note
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
ETS	emissions trading scheme
EU	Europese Unie
Eurostat	statistical office of the European Union
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investerings- uitgaven (= FEU)
FoCI	Fonds Culturele Infrastructuur
FOD	Federale Overheidsdienst
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen
HRF	Hoge Raad van Financiën
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IF	Inspectie van Financiën
IMF	International Monetary Fund
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
IVA	intern verzelfstandigd agentschap (van de Vlaamse overheid)
ki	kadastraal inkomen
KSW	Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie (beleidsdomein van de Vlaamse over- heid)
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse over- heid)
nv	naamloze vennootschap
OLO	obligation linéaire – lineaire obligatie
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
pps	publiek-private samenwerking
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SHM	sociale huisvestingsmaatschappij
VAK	vastleggingskrediet
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VEB	Vlaams EnergieBedrijf
VEK	vereffeningskrediet
VIA	Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Socialprofitsector
VIF	Vlaams Infrastructuurfonds
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VLABEL	Vlaams Belastingdienst
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VWF	Vlaams Woningfonds
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WSE	Werk en Sociale Economie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)